

INSERCIÓ SOCIAL AMB EX MENAS DES DEL TREBALL SOCIAL

Acompanyament professional als menors no acompanyats més enllà de la majoria d'edat

21 MAIG 2020

MERITXELL LORENZO – TREBALL FINAL DE GRAU 2019-2020 – TREBALL SOCIAL
TUTORIA: ISABEL TORRAS – FACULTAT D'EDUCACIÓ I TREBALL SOCIAL PERE TARRÉS – UNIVERSITAT
RAMÓN LLULL

RESUM

Inserció social amb ex- MENAS des del treball social és un projecte que es desenvoluparà amb els usuaris de la residència per joves Llar Aguiló de la Fundació Inicatives Solidàries. El projecte té com a objectiu la integració dels joves i la facilitació d'un espai on puguin treballar el xoc cultural i dotar-los d'eines perquè puguin desenvolupar-se en situacions concretes en el seu dia a dia.

El projecte es concreta en la realització de dotze sessions a partir de les quals es treballarà amb els joves de cara a la seva emancipació tractant temes relacionats amb el procés migratori, la inserció laboral, l'educació sexual i de gènere, la religió, drets i deures com a ciutadans, així com la situació administrativa i les opcions formatives tenint en compte la seva situació concreta.

Paraules clau: menor estranger no acompanyat, inserció social, xoc cultural, llei d'estrangeria.

RESUMEN

Inserción social con ex- MENAS desde el trabajo social es un proyecto que se desarrollará con los usuarios de la residencia para jóvenes Llar Aguiló de la Fundación Inicativas Solidarias. El proyecto tiene como objetivo la integración de los jóvenes y la facilitación de un espacio donde puedan trabajar el choque cultural y dotarlos de herramientas para que puedan desarrollarse en situaciones concretas en su día a día.

El proyecto se concreta en la realización de doce sesiones a partir de las cuales se trabajará con los jóvenes de cara a su emancipación tratando temas relacionados con el proceso migratorio, la inserción laboral, la educación sexual y de género, la religión, derechos y deberes como ciudadanos, así como la situación administrativa y las opciones formativas teniendo en cuenta su situación concreta.

Palabras clave: menor extranjero no acompañado, inserción social, choque cultural, ley de extranjería.

RESUME

Social insertion with ex-MENAS from the social work is a project that will be developed with the users of the residence for young people Llar Aguiló of the Inicativas Solidarias Foundation. The project aims to integrate young people and provide a space where they can work on culture shock and give them tools to develop in specific situations in their daily lives.

The project consist of twelve sessions from which we will work with young people in order to emancipate them, dealing with issues related to the migration process, labour insertion, sexual and gender education, religion, rights and duties as citizens, as well as the administrative situation and training options taking into account their specific situation.

Key words: unaccompanied foreign minors, social insertion, cultural shock, immigration law.

INDEX

	Pàg.
1. Introducció i justificació	3
2. Marc teòric i jurídic	5
2.1 Menor Estranger No Acompanyat	5
2.1.1 Arribada a Espanya	8
2.1.2 La protecció dels MENA i els centres d'acollida	10
2.1.3 Regularització administrativa	12
2.1.3.1 Realitat i mala praxis	14
2.2 Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència	16
2.2.1 Circuits d'actuació	17
2.3 Àrea de Suport al Jove Tutelat i Extutelat	18
3. Diagnòstic	20
4. Formulació del projecte	23
5. Pla de treball	28
6. Recursos i finançament	39
7. Avaluació	40
7.1 Avaluació inicial i de procés	41
7.2 Indicadors d'avaluació	41
7.3 Avaluació final	42
7.4 Instruments d'avaluació	43
8. Sostenibilitat	43
9. Conclusions	44
10. Bibliografia	47

1. Introducció i justificació

Els infants i adolescents són subjectes de dret i estan considerats d'importància prioritària per la societat en general, raó per la que deuen ser protegits i cuidats, preservant així la seva salut física, psicològica i social.

Quan es parla dels MENA es parla d'un col·lectiu perquè tots tenen una cosa en comú, han emigrat sense un referent adult a un altre país. Però no hem d'oblidar que és un col·lectiu heterogeni amb diversitats implícites i amb varietats de realitats i situacions.

El fenomen i l'arribada massiva d'aquests infants i joves és quelcom que impressiona i que segueix evolucionant. L'arribada d'aquests menors suposa un repte per a les administracions, ja que tots aquests joves necessiten una atenció immediata, els recursos són insuficients i els que hi ha es troben saturats. Gran part dels professionals que es troben treballant amb aquest col·lectiu no disposen d'eines ni de formació suficient per poder donar una resposta adequada a tot el que representa la intervenció.

La realitat d'aquests joves al territori espanyol acostuma a ser diferent al què ells pensaven que es trobarien, ja que el sistema normalment interposa la seva condició d'estranger a la de infant, a més els recursos disponibles per atendre'ls són limitats i no estan adaptats a les seves necessitats. És important destacar que, no tots els menors són decretats menors un cop se'ls hi realitzen les proves. El fet de ser decretat major d'edat suposa que el jove queda desemparat i, per tant, fora del servei de protecció. En la majoria de casos això comporta que aquests joves quedin en situació de sensellarisme i indocumentats, sense dret a habitatge, prestacions econòmiques, sanitat pública, etc.

La realitat d'aquests joves és molt més complexa que la dels adolescents nascuts al territori i no només és degut a la barrera idiomàtica. Malauradament la llei d'estrangeria del nostre país va ser redactada quan el fenomen migratori de menors no era quelcom que es debatis a la televisió ni que fos utilitzat en les diferents campanyes polítiques en època electoral. Aquests joves, deixen de sentir-se protegits quan passen a ser majors d'edat.

Tot el que s'ha explicat fins ara empitjora el dia que aquests joves compleixen la majoria d'edat i abandonen els centres de protecció, sobretot si es té en compte que no tots aconsegueixen plaça en els programes d'emancipació, i que per tant, el mateix dia que compleixen la majoria d'edat es queden al carrer. Aquells que aconsegueixen entrar en un programa d'emancipació es troben que els pressupostos que les fundacions i els programes disposen són insuficients, ja que, al no ser menors l'Estat ja no ha de garantir tots els drets i beneficis que han tingut sent menors. Però la seva situació encara va a pitjor, quan al cap d'uns mesos se'ls hi caduca el permís de residència ja que la seva renovació depèn d'un contracte laboral i degut a les

baixes qualificacions, les dificultats amb l'idioma i la situació laboral del nostre país és pràcticament impossible que es puguin inserir en el món laboral.

Com a professional que acompanya a aquests menors i joves he pogut observar de primera mà quina és la realitat d'aquest col·lectiu quan són menors i també quan passen a ser extutelats. Així doncs, al desenvolupar aquest projecte espero mostrar certs aspectes en relació a la realitat d'aquests joves i proposar un seguit d'activitats per reforçar l'autonomia i la integració d'aquests joves un cop aconsegueixen la majoria d'edat.

Arran de la meua experiència com a educadora he anat detectant que els joves tenen certa inseguretats en alguns temes concrets i que en molts casos, per qüestions ideològiques no són capaços d'entendre. Hi ha certs aspectes que considero sumament importants per al desenvolupament de la seva autonomia i per la seva integració social dins d'un territori culturalment diferent al seu, com per exemple la necessitat de comprendre i ser capaços de tramitar-se ells mateixos el permís de residència o si més no, conèixer quines condicions són necessàries així com aspectes relacionats amb el gènere i la sexualitat.

2. Marc teòric i jurídic

En aquest apartat em dispenso a fonamentar els temes més rellevants per a poder portar a terme el projecte que proposo.

Per començar es parlarà sobre els menors estrangers no acompanyats i factors relacionats amb aquest col·lectiu. Seguidament es parlarà del procés un cop arriben al territori espanyol i la protecció i fases que es segueixen dins del circuit als centres d'acollida. Es tractarà les condicions per a la regularització administrativa i alguns inconvenients i problemes amb què els professionals que acompanyem al col·lectiu ens trobem. Per últim s'explicarà què és la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència i els seus circuits i també l'Àrea de Suport al Jove Tutelat i Ex Tutelat amb els diferents programes.

2.1 Menor Estranger No Acompanyat

Al llarg del treball es parlarà dels coneguts tècnicament amb el terme "MENA", que són aquells infants i adolescents, menors de 18 anys, d'origen estranger, que estan separats dels seus pares i que no es troben sota la cura que cap altre adult. El fet de ser menors i estar sols els situa en una situació de desemparament i risc.

Hi ha diverses denominacions per parlar d'aquest col·lectiu: Menor No Acompanyat (MNA), donat pel Consell de la Unió Europea al 1997; Menor Immigrant No Acompanyat (MINA), Menor Estranger Indocumentat No Acompanyat (MEINA) utilitzat abans al territori català i Menor Migrant No Acompanyat (MMNA). MENA és la denominació més estesa i coneguda, i a més no fa referència a la situació administrativa del menor, raó per la que em sembla més adequada.

Destacar que al més de juliol de 2019 el Ministeri del Interior va anunciar que s'estava estudiant la possibilitat de canviar la denominació per: Nens, Nenes i Adolescents Migrants No Acompanyats (NNAMNA). En aquest projecte es seguirà fent ús el terme MENA, ja que aquesta modificació encara no és oficial.

Segons indica el Consell d'Europa i posteriorment indiquen Bravo i Santos (2010) són:

Menores de dieciocho años, nacionales de países terceros, que llegan a territorio español sin ir acompañados de un adulto responsable de ellos, ya sea legalmente o con arreglo a los usos y costumbres, en tanto no se encuentran efectivamente bajo el cuidado de un adulto responsable.

Quiroga (2010, cit. A Gimeno 2013) considera que són: "Aquellos jóvenes menores de edad que migran solos e irregularmente entre las regiones de la periferia económica y de los países

desarrollados". Gimeno (2013) però, afegeix una dada que considero s'ha de destacar: "*la legislación internacional, al igual que la española, ampara su acogida en los sistemas de protección de menores hasta que alcanzan la edad adulta*".

Segons Quiroga i Sòria (2010) per entendre què i qui són els MENA s'han de tenir en compte els factors següents: la migració, la soledat i la voluntarietat. Aquests menors s'endinsen en un procés de migració internacional, i per tant, s'ha d'entendre com a un fenomen global. La diferenciació entre menors acompanyats i no acompanyats és molt difusa i és molt important tenir-la en compte. I per últim s'ha de tenir en consideració que en molts casos la decisió d'emigrar depèn dels mateixos menors, i que al construir la seva idea de projecte migratori es troben condicionats, o no, per altres factors. També s'ha de destacar el factor de l'edat, ja que segons Quiroga i Sòria (2010) "*la migració es converteix també en una nova forma de ritus de pas a partir de la qual es materialitza aquest procés de transformació da l'adulthood*".

Perfil dels menors

Tot i que els perfils dels menors són molt heterogenis, al llarg dels quatre anys que porto treballant amb aquest col·lectiu hi ha un seguit de característiques que s'acostumen a repetir. Moltes d'elles també les contempla Bravo (2005). Aquest, és un col·lectiu en situació d'extrema vulnerabilitat i està compost majoritàriament per adolescents amb edats compreses entre els catorze i els divuit anys. La gran majoria d'adolescents que es contempen als centres d'acollida són nois i acostumen a tenir molts germans al país d'origen. La majoria presenten més maduresa que la que els hi correspon per edat, acostumen a mantenir una bona relació amb la família i hi contacten constantment. Normalment tenen les idees en relació al seu projecte migratori molt clares: aconseguir documentació per a poder treballar i així millorar la seva situació personal i familiar. Tot i ser joves, són independents i no els hi suposa cap dificultat desplaçar-se d'una comunitat autònoma a una altra si no consideren que el lloc on es troben els hi pugui facilitar aconseguir les seves metes. Tot i que la gran majoria han estat escolaritzats al país d'origen, molts no han acabat els estudis obligatoris. No volen anar a l'escola ordinària, prefereixen fer cursos de formació per optar d'una manera més senzilla al món laboral. La majoria tenen experiència laboral al país d'origen, ja que al deixar l'escola es van posar a treballar per augmentar els ingressos en la unitat familiar o per costejar-se el procés migratori. No contempen retornar al territori, coneixen la legislació i el sistema de protecció del territori espanyol i en volen fer ús.

Quiroga i Sòria (2010) consideren que hi ha qüestions a destacar en relació als perfils migratoris com el gènere, el país i la religió de procedència, la posició en l'estructura social en origen o les relacions familiars. La situació social, política i econòmica del país d'origen, els recursos econòmics, socials i culturals, la posició d'avantatge o desavantatge social. Aquestes

autores consideren que aquests són factors claus en relació amb l'origen però també en la societat d'acollida.

Estadístiques.

En el cas d'Espanya els MENA s'associen majoritàriament a infants i adolescents procedents dels països del Magreb, sobretot del Marroc i Argèlia, tot i que també hi ha un percentatge de menors no acompanyats procedents de països de l'Europa de l'Est, de l'Àfrica subsahariana, de Síria, etc. El fenomen dels MENA és difícil de quantificar, ja que són menors indocumentats i que tot i que venen buscant un lloc on viure molts es queden al carrer. Al 2015 hi va haver 3.660 menors estrangers no acompanyats a Espanya sota la tutela de les diferents comunitats autònomes, i el nombre ha seguit creixent. Al 2017 es creu que van arribar a Espanya més de 5.380 menors no acompanyats, és a dir que les xifres van augmentant considerablement. Aquesta realitat està col·lapsant el nostre sistema de protecció al menor ja que no comptem amb suficients places a centres de d'acollida i difícilment es troben famílies disposades a acollir menors estrangers. Aquestes xifres han tornat a augmentar al llarg del 2018, això ha suposat que aquest col·lectiu hagi estat portada als diaris en més d'una ocasió.

Vies d'arribada

Els MENA utilitzen diverses vies per arribar al nostre territori i totes elles suposen un perill per la seva salut, la seva integritat i la seva vida. La manera més comuna pels joves provinents del Marroc consisteix en viatjar amagats a camions i autobusos (majoritàriament camions) que arriben a la península a dins d'un ferri, molts d'altres sobretot els que tenen més dificultats econòmiques als països d'origen decideixen venir en pastera, arriscant així la vida minut a minut. També hi ha altres que arriben en avió en companyia d'un adult, que els abandona al arribar al país i menors que paguen a màfies que trafiquen amb persones.

Motivació procés migratori

Aquests infants acostumen a venir a Espanya perquè la seva vida al país d'origen no és bona. Algunes de les raons amb les que m'he trobat a l'hora de fer les entrevistes al llarg d'aquests anys són: pobresa, situacions de desestructuració familiar, desprotecció institucional, falta d'oportunitats, guerra o violència, catàstrofes naturals, persecució i situacions de violació dels drets humans, etc. La realitat en molts casos va més enllà, molts d'aquests nois han vist com coneguts seus tornaven de la "Gran Europa" amb roba nova, un mòbil, dos parells de bambes i altres coses que ells són conscients que mai podran adquirir. Molts d'ells tenen cosins, amics i familiars que van venir a Espanya i que truquen a casa i envien fotos de lo bé que funcionen les coses aquí i de lo ben cuidats que estan. Molts d'aquests relats són falsos, la majoria d'aquests nois van rondant de centre en centre sense trobar el seu lloc, roben a la gent per

poder aconseguir un telèfon que ensenyar als coneguts i familiars del país d'origen i després vendre per poder enviar diners, fent creure així als seus pares que estan complint el seu somni i que per fi els podran ajudar. Al rebre aquest missatge altres menors decideixen venir a complir el seu somni, travessen centenars de kilòmetres, arriben a la seva vida i a l'hora de la veritat es toquen amb una realitat difusa i distant de les expectatives que ells s'han creat.

Quiroga i Sòria (2010) a partir de l'informe del CON RED (2005) i de Quiroga, Alonso i Sòria (2009) consideren la existència de quatre perfils/raons dins del col·lectiu dels MENA: millora de la situació econòmica, millora de les expectatives socials i culturals, refugiats i fugida d'una situació familiar de conflicte.

S'ha de ressaltar que un cop aquests menors es troben en el nostre país, la Convenció sobre els drets del nen de les Nacions Unides i la nostra llei ens obliga a protegir-los, les institucions públiques de protecció a la infància tenen la responsabilitat de garantir el seu benestar i vetllar pels seus drets en relació a protecció, salut i educació de la mateixa manera que es fa amb els menors nascuts al nostre país.

Considero important nombrar a aquells menors que es queden fora del sistema de protecció, Quiroga (2009) considera que aquest fet pot ser degut a tres raons: el menor no vol encaixar en el sistema, el sistema expulsa al menor o el menor no ha estat detectat pel sistema. El desajust entre allò que s'espera i es té i la manca de respostes davant de situacions concretes de menors amb certes particularitats i necessitats específiques fan que el sistema expulsi certs perfils de menors o simplement ja no arribi a detectar-los (Quiroga, Alonso i Sòria, 2009).

Això comporta que hi hagi tres nous perfils de menors en situació d'exclusió social i que es troben al marge de la protecció administrativa: menors estrangers no acompanyats en situació de carrer, menors estrangers acompanyats de manera inadequada per família extensa o amb xarxa social insuficient i menors estrangers no acompanyats associats/des al treball sexual.

2.1.1 Arribada a Espanya

Com ja he comentat en l'apartat anterior, els menors estrangers que es troben en el nostre territori tenen un seguit de drets establerts tant per la normativa comunitària com per l'estatal. Entre altres, tenen dret a l'educació, a la assistència sanitària i a altres serveis públics. Com a menors que viuen en centres d'acollida al nostre país tenen drets que sobretot, giren entorn a cobrir necessitats. Els MENA tenen els drets que els hi pertoca per ser menors però també compten amb un seguit de drets concretament per ser menors estrangers no acompanyats. Segons Figueredo, García i Sánchez (2017), aquests drets són:

- Manutenció i residència: per carència de família extensa i xarxes socials que garanteixin el seu benestar en moments d'emergència.
- Idiomàtica: per desconeixement total o parcial de la llengua del país, fet que agreuja la seva situació i els limita les possibilitats de relació social.
- Formació i orientació: per accedir al món laboral inclús en condicions de semi-clandestinitat.
- Adaptació sociocultural: propiciada per la pròpia situació de migrat, el desconeixement cultural o la deficiència idiomàtica.
- Hàbits saludables: per desconeixement o incapacitat material.
- Pautes per l'emancipació: propiciada per l'edat de l'usuari i per la seva situació socio-econòmica.

Berganza y Setién (2006) ressalten alguns aspectes bàsics en relació a la intervenció i drets dels MENA:

- Un cop es conegui l'edat, s'ha d'estudiar la possibilitat de retorn del menor al país d'origen, sempre que no existeixi cap risc per la integritat física del menor o de la seva família.
- Si la repatriació s'ha descartat o si el menor ja porta més de nou mesos dins del circuit dels Serveis de Protecció al Menor, se li concedirà un permís de residència.
- En quant al permís de feina pels menors estrangers tutelats no es té en compte la situació nacional de treball.

Segons la pàgina web de la Direcció General de la Policia Espanyola al nostre territori es segueix un protocol marc per determinades situacions en relació als MENAS que es va publicar al octubre de 2014. Aquestes actuacions tant particulars com institucionals s'inspiren en el principi de l'interès superior del menor. Tot menor localitzat al nostre territori ha de ser inscrit al Registre de Menors Estrangers No Acompanyats (RMENA) per poder-lo identificar i localitzar. Sempre que es localitzi un menor s'ha d'avisar a la Brigada Provincial d'Estrangeria i Fronteres de la Policia Nacional per activar el protocol. Quan l'edat del menor no es pugui dictaminar amb seguretat el Ministeri Fiscal sol·licitarà a les institucions sanitàries oportunes que es realitzin un seguit d'actuacions de manera prioritària i urgent per a dictaminar-ne l'edat.

Els Serveis de Protecció al Menor informaran al menor dels seus drets, sobre la protecció de menors i els protocols en contra de la trata de persones, fet del que hi ha d'haver constància per escrit. Després l'Administració General de l'Estat començarà, en cas que es donin les condicions per una reagrupació familiar efectiva, un procés de retorn al seu país d'origen o allà on es trobin els seus familiars. Quan es localitzi a la família o als serveis de protecció al

menor del seu país, començarà la repatriació sempre que s'hagi verificat que això no suposa un risc pel menor ni per la seva família.

Segons Bravo (2005) el procés es pot concretar i resumir en quatre fases:

1. Localització i investigació

Els menors acostumen a ser detectats pels cossos de seguretat, tot i que moltes vegades són ells mateixos qui s'adrecen al servei de protecció o a la policia. Els cossos de seguretat i els serveis de protecció intenten identificar el menor per incloure'l al registre. Aquest pas no és senzill perquè acostumen a arribar al territori indocumentats, motiu pel que s'han de desenvolupar distintes actuacions per conèixer la identitat i l'edat dels menors, així com també la seva situació personal i socio-familiar.

2. Decisió

És el moment en què l'Estat ha de determinar el futur del menor. L'objectiu principal d'aquesta decisió ha de ser el benestar i la protecció del menor, raó per la qual la repatriació es efectiva només en casos en què la reagrupació familiar és efectiva o quan els sistemes de protecció del país d'origen assumeixen la tutela del menor. Bravo (2005) destaca que com a norma la decisió es pren un cop els serveis de protecció al menor realitzen un informe social, i que en la majoria de casos es té en compte tota aquella informació que els educadors del centre d'acollida on es troba han pogut extreure en les entrevistes i tutories.

3. Accés al sistema de protecció jurídica del menor

El menor és declarat en situació de desemparament i per tant l'Estat assumeix la seva tutela. A partir d'aquest moment les administracions públiques han de vetllar pel menor, acompanyar-lo, alimentar-lo i procurar-li una formació.

4. Intervenció social

Els MENA compten amb els mateixos serveis i programes que la resta de menors en situació de desemparament però amb altres dificultats ja que, acostumen a escapollir-se dels centres i això dificulta una intervenció integral.

2.1.2 La protecció dels MENA i els centres d'acollida

A partir de tot el que s'ha expressat fins el moment sabem que les administracions tenen la obligació de, entre altres funcions, acollir en centres a aquests menors en situació de desemparament.

Andrés et al. (1994) van dir que els centres d'acollida de menors van ser creats, als seus inicis com un lloc on guardar als menors que es trobaven en situació de desemparament. És a dir

que es van crear amb una finalitat assistencial. A mida que han anat passant els anys, les xifres de menors migrats i les seves realitats i necessitats han evolucionat. Per aquesta raó els centres d'acollida i les lleis de protecció han hagut d'anar-se adaptant.

Andrés et al. (1994) defineixen els centres d'acollida de menors de la següent manera:

Equipamiento especializado, diseñado para dar una atención temporal y con carácter de urgencia a niños y adolescentes que la precisen a causa de haber sido objeto de malos tratos, abusos o negligencias, o bien estar en situación de riesgo o desamparo, durante el tiempo estrictamente necesario para efectuar su diagnóstico y propuesta de futuro para la vida de los menores.

Un Centro de Acogida de Menores se debe entender como un Servicio donde se da respuesta individualizada a las necesidades del niño mientras se afronta la globalidad del problema y se responde a ella de forma coordinada desde diferentes Servicios (sociales, escolares, formativos, laborales, sanitarios, judiciales, policiales, etc.), sin separar las causas de los efectos y, por tanto, priorizando su prevención. (p.97)

Els menors són derivats a un centre d'acollida tant aviat com es troba una plaça, que donada la situació actual no és senzill. Un cop als centres, els professionals han de fer un informe del menor en un màxim de tres mesos. En les primeres dues setmanes se li ha d'adjudicar un tutor que ha de ser l'encarregat de realitzar un Informe Educatiu i un Projecte Educatiu Individualitzat. En teoria també s'ha de fer un informe social, un informe psicològic, un informe educatiu interdisciplinari i una proposta de mesura protectora per sol·licitar la tutela del menor.

Des del meu punt de vista, considero que tot això no és senzill i que difícilment els centres tenen oportunitat de fer tot això en les primeres dues setmanes del menor, principalment per la dificultat en la comunicació però també perquè són menors que no acostumen a passar el seu temps lliure al recurs i que s'escapoleixen repetides vegades, fet que dificulta qualsevol tasca educativa i la creació de cap tipus de vincle com per poder exposar en un informe qui o com és el menor i quins són els objectius a seguir amb ell.

A nivell global d'Espanya hi ha tres fases en relació al protocol d'actuació als centres d'acollida. Bravo (2005) els detalla de la següent manera:

1. Fase d'acollida

L'objectiu es preparar al menor per a incorporar-se a un recurs específic i més centralitzat en ell.

En teoria al finalitzar aquesta fase els menors han de ser derivats a recursos més generals. L'estada en els centres que es contemplen en aquesta fase es temporal i per

raons d'urgència. La realitat però, és que molts dels menors, degut a la situació migratòria del país no acostumen a passar d'aquesta fase.

2. Fase d'acolliment residencial

L'objectiu d'aquesta fase és dotar als menors d'eines cognitives, socials i laborals per facilitar la seva autonomia. Es fa ús de l'acolliment residencial en comptes del familiar per diverses raons: són majors de catorze anys, desconeixen l'idioma, hi ha diferències culturals i existeixen masses prejudicis.

3. Fase d'autonomia

L'objectiu d'aquesta fase és aconseguir la plena autonomia del menor. És el moment en el què es prepara al jove per realitzar la transició i, un cop arriba a la majoria d'edat passa a un programa d'emancipació.

Gimeno (2013) senyala que un cop s'arriba a la majoria d'edat es poden donar diverses opcions depenent de l'adaptació que el menor hagi mostrat. A aquells que es consideri que s'han adaptat se'ls deriva a pisos, els altres a residències col·lectives.

Malauradament la realitat a dia d'avui és que molts dels menors que es troben a centres d'acollida acaben al carrer el dia que compleixen divuit anys perquè no hi ha pisos ni recursos suficients per atendre totes les sol·licituds d'habitatge que arriben al Àrea de Suport al Jove Tutelat i Ex Tutelat (ASJTET).

2.1.3 Regularització administrativa

Els serveis autonòmics de protecció, la DGAIA en el cas de Catalunya, han de facilitar als menors estrangers que es troben sota la seva tutela la documentació que acredita la seva situació. L'autorització de residència s'ha de tramitar a instància de l'organisme que n'exerceix la tutela sempre que s'hagi confirmat la impossibilitat del retorn al país d'origen. Al menor se l'ha de documentar en un període màxim de nou mesos des de que es troba en disposició del servei de protecció.

Tal i com indica Uría Pelayo (2010):

La residència d'un menor estranger es considerarà de caràcter regular amb caràcter general des del moment que és posat a disposició dels serveis de protecció de menors, cosa que s'ha de fer tan aviat com es conegui la seva situació de desemparament.
(p.25)

Els retards en la presentació de les sol·licituds de permís de residència i la lentitud en relació a la resolució dels expedients sobre les concessions d'aquests permisos perjudiquen els interessos d'aquest col·lectiu ja que un cop arriben a la majoria d'edat perden el dret a la

residència. Es llavors quan es troben en una situació d'irregularitat, sense poder tornar al país d'origen, vivint al carrer sense papers i sense drets.

La tramitació del permís de residència d'aquells menors estrangers sota la guarda o tutela d'un familiar, els sol·licitants d'asil i els que hagin estat víctimes de tràfic d'éssers humans té un procediment i unes característiques que poden no ser iguals al procediment a seguir amb els menors sota la tutela de l'administració.

S'ha de tenir en compte que el permís que s'atorga a un menor estranger tutelat caduca en el moment en què el sistema de protecció del menor deixa la seva funció tutelar, és a dir, quan el menor aconsegueix la majoria d'edat. Si lo referent a la documentació està en tràmit i el menor abandona la Comunitat Autònoma, la residència es denega automàticament. En el cas que al menor en qüestió se li allargui la mesura cautelar al centre d'acollida o se li concedeixi la prestació d'habitatge per joves extutelats, aquesta autorització inicial de residència temporal seguirà el règim general establert en la normativa d'estrangeria.

El passat mes de gener vaig assistir a una formació conjunta de la cooperativa d'assessorament jurídic i transformació social IACTA i la Federació d'Entitats amb Projectes i Pisos Assistits sobre els principals tràmits d'estrangeria per joves estrangers extutelats. En la formació es va explicar que, com s'ha mencionat amb anterioritat, els joves haurien de sortir del centre d'acollida amb permís de residència vàlid i en vigor però que en el cas d'aquells nois que no se li hagi tramitat, el jove pot presentar la sol·licitud en el termini de 90 dies després del compliment de la majoria d'edat. El jove però, haurà de presentar un informe favorable de la DGAIA i acreditar els mitjans de vida amb vinculació a un pis assistit o una entitat que se'n faci càrrec.

El requisits per la renovació del permís de residència són similars. El jove ha d'acreditar el 100% del IPREM en relació als mitjans de vida i no pot tenir cap tipus d'antecedent, ni policial ni penal. Els joves que estan en un pis per extutelats poden acreditar els seus mitjans de vida adjuntant el certificat de la prestació i d'acolliment residencial. Els que es troben en seguiment del Àrea de Suport al Jove Tutelat i Ex Tutelat han d'aportar un certificat propi del ASJTET. En cas de no poder justificar els mitjans s'ha de tramitar un informe d'integració. Per a la realització d'aquest informe s'ha de presentar a la treballadora social de referència documentació que acrediti l'arrelament al territori, l'assistència a 90h de cursos de català i castellà, l'assistència a un taller d'apropament a la cultura catalana i a un taller sobre el món laboral.

Des de FEPA també es van explicar els requisits als que s'enfronten per poder sol·licitar el permís de treball. Aquest permís es pot demanar en qualsevol moment mentre que el permís de residència estigui en vigor i es disposi d'una oferta de feina. Aquesta oferta ha de ser per

un any i a jornada complerta. L'oferta ha d'estar redactada i ha d'incloure el sou i una clàusula on s'especifiqui que el contracte va condicionat a l'eficàcia de l'autorització de treball sol·licitada i que estarà en vigor com a mínim el període que consti en la mateixa autorització. L'empresa que redacta l'oferta laboral no pot tenir deutes ni amb la Seguretat Social ni amb Hisenda i ha de garantir els mitjans suficients per complir el contracte.

Destacar que en data 28 de gener de 2020 es va publicar la Instrucció 1/2020 de la Secretaria de l'Estat de Migracions per la que s'habilita a treballar a menors estrangers en edat laboral. Això comporta una modificació en l'actual Llei Orgànica 4/2000 sobre els drets i les llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració. Amb aquesta nova instrucció s'entén doncs que a partir d'ara, als menors tutelats un cop se'ls hi otorgui el permís de residència se'ls habilitarà també per l'exercici de l'activitat laboral per compte d'altri, això es veurà reflectit en la targeta d'identitat d'estranger. Els joves que no treballin al complir la majoria d'edat i tramitin la renovació perdran aquesta habilitació i serà necessari un contracte laboral per a la modificació com fins ara. Els joves que estiguin treballant al complir la majoria d'edat podran seguir treballant mentre els hi duri el permís de residència, després hauran d'acreditar i tramitar la modificació.

És important conèixer les condicions per a la tramitació de residència de llarga durada, ja que aquesta implica el permís de treball per compte propi i aliè. Aquest tipus de residència se l'anomena estable o indefinida. Són necessaris cinc anys de residència legal i continuada o que passin cinc anys des de la declaració de desemparament, ja que tot i que no faci cinc anys que disposa de permís de residència es considera que el jove té residència legal des del dia que es va assumir la seva tutela.

2.1.3.1 Realitat i mala praxis

La realitat actual és que, com que els serveis autonòmics tenen l'obligació de protegir el menor estranger no acompanyat, com a menor que és, cada cop apareixen més casos en els que es tracta com a major d'edat a menors que disposen de passaport vàlid. En molts casos s'encarreguen proves ossiomètriques per impugnar el passaport. Això ha estat denunciat pel defensor del poble i pels col·legis d'educadors socials de diverses comunitats autònomes.

Hi ha casos de menors amb documentació que són registrats com a majors d'edat perquè és el que dictamina la prova, fet que els deixa fora de la protecció de l'estat i que els suposa en la gran majoria de casos, la repatriació o acabar al carrer sense recursos suficients. Quedant desemparats per la llei i passant a ser immigrants il·legals.

La qüestió és que mentre el servei autonòmic de protecció es nega a acceptar la minora d'edat dels menors, tota decisió que l'afecta o no es pren o és provisional. Això comporta a que no es declari el desemparament del menor i per tant, no s'assumeixi la seva tutela. Mentre no es té la tutela no es poden començar els tràmits per a la regularització administrativa i legal del menor.

Una altra pràctica habitual i perjudicial per ells és el fet d'endarrerir la tramitació de la documentació dels menors, tot i que l'organisme que en té la tutela té la obligació de fer-ho. L'únic que s'aconsegueix d'aquesta manera és que un cop els menors compleixen la majoria d'edat passin a ser estrangers indocumentats i es quedin fora del circuit, quedant exclosos dels programes d'emancipació. Se'ls encamina cap a un món de marginalitat i exclusió. És necessari esmentar que tal i com diu Uría Pelayo (2010):

Molts menors que compleixen la majoria d'edat acollits en centres passen a ser estrangers, i per tant susceptibles d'incoar-los un expedient d'expulsió, ja sigui perquè mai se'ls ha concedit una autorització de residència, ja sigui perquè havent-la tingut, acabada la protecció del servei autonòmic, se'ls denega la seva renovació al no disposar de mitjans econòmics propis, ni de contracte de treball i no ser recolzats pel servei de protecció amb informes positius. (p. 15)

Un altre error amb el que es troben els professionals que treballen amb aquest col·lectiu és que les entitats de protecció autonòmiques que han de facilitar la documentació acreditativa als menors allarguen el procés o desestimen les sol·licituds justificant-se amb la falta de passaport del menor. El que molts professionals no coneixen és que la falta de passaport és un obstacle però no impossibilita la seva situació, ja que el passaport es pot suplir amb la cèdula d'inscripció. L'únic inconvenient és que el procés és una mica més llarg ja que un dels tràmits s'ha de fer a través de notari.

En moltes ocasions es troben amb un altre problema un cop aconsegueixen la majoria d'edat i és que a l'hora de renovar el permís de residència temporal molts d'aquests joves no aconsegueixen tots els requisits que es demanen. Per una banda els joves han d'acreditar el 100% del IPREM en relació als mitjans de vida, fet improbable per tots aquells que no treballen o que no són beneficiaris de la prestació d'extutelats. Per altra banda només són segures les renovacions on no consta cap antecedent penal ni policial i la realitat és que, tal com està muntat el sistema de protecció als menors estrangers, molts d'ells s'han escapolit dels centres, pernactant al carrer i en molts casos, cometent petits delictes.

2.2 Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència

En el següent apartat es fa referència a l'organisme que vetlla pel benestar de tots els infants i adolescents de Catalunya. Com amb qualsevol menor en situació de desemparament la DGAIA ha de exercir de tutor i ha de garantir la protecció i el benestar dels MENA un cop arriben al territori.

Segons la Generalitat de Catalunya (2011):

La Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència és l'organisme que promou el benestar de la infància i l'adolescència en alt risc de marginació social amb l'objectiu de contribuir al seu desenvolupament personal. També exerceix la protecció i tutela dels infants i adolescents desemparats.

Segons la pàgina web de la generalitat la DGAIA té les vuit funcions que anomenaré a continuació:

- Planificar les polítiques d'infància i l'adolescència, programar els serveis i recursos en matèria de protecció i elaboració de les directrius en l'àmbit de les competències de desemparament.
- Promoure els drets dels infants i adolescents de Catalunya.
- Promoure i elaborar plans de col·laboració i protocols que garanteixen l'ordenació de les actuacions de detecció, prevenció, assistència, recuperació i reinserció d'infants i adolescents que hagin estat víctimes de maltractaments.
- Promoure i prestar serveis públics especialitzats per atendre els maltractaments d'infants i adolescents.
- Planificar i executar les competències que se li han atribuït en matèria d'infants i adolescents en situació de risc social.
- Protegir i tutelar els infants i adolescents desemparats, assumir-ne la guarda en els supòsits establerts per les lleis i executar les mesures d'atenció i protecció proposades en cada cas.
- Promoure programes d'orientació i integració social i laboral dels infants i adolescents tutelats i extutelats.
- Implementar les recomanacions de l'Observatori dels Drets de la Infància.

Els recursos i les prestacions que depenen de la DGAIA es distribueixen geogràficament en sis serveis territorials. DGAIA compta amb els Equips Funcionals d'Infància (EFI) que són les unitats bàsiques de funcionament que hi ha distribuïdes pels diferents serveis territorials. Aquests equips s'encarreguen de gestionar els expedients dels infants i fer-ne les propostes i

mesures adients. A Catalunya hi ha un total de setze EFI, un dels quals és específic pels menors d'origen estranger no acompanyats.

La DGAIA delega poders a altres institucions o recursos, normalment gestionats per fundacions, per atendre les necessitats dels menors desemparats que han estat detectats al territori. Algunes d'aquestes institucions són: Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA), Centres Residencials d'Acció Educativa (CRAE), Centres Residencials d'Educació Intensiva (CREI), Centres d'Acollida, etc.

2.2.1 Circuits d'actuació

Actualment la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència es regeix per dos circuits d'actuació: el circuit ordinari i el circuit per atendre situacions d'urgència.

Circuit ordinari

La detecció i derivació dels casos es realitza pels equips bàsics d'atenció social primària, i són ells els que realitzen una primera valoració de la situació. Un cop valorada la situació, i si es considera necessària una intervenció especialitzada, el cas és derivat a l'Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA) del territori corresponent.

La intervenció per part del EAIA amb l'infant, la família i el nucli de convivència avalua la situació sociofamiliar. A partir d'aquesta avaluació es possible que des del EAIA s'envii una proposta de mesura protectora a la DGAIA.

En aquest àmbit d'actuació, la funció dels centres d'acolliment és:

- Atendre immediatament i de manera transitòria als menors que han de ser separats del nucli familiar
- Observar i diagnosticar la situació dels menors i de les seves famílies
- Formular propostes i mesures de protecció adients

Circuit per situacions d'urgència

Aquest circuit s'utilitza en l'atenció de situacions insostenibles i de risc greu cap al menor. En aquestes situacions es considera la separació immediata del menor i de l'entorn familiar.

Després de la retirada s'inicia l'avaluació de les situacions dels menors, que en molts casos no són coneguts ni pels professionals de Serveis Socials ni per l'EAIA. L'objectiu d'aquesta avaluació és determinar si es requereix un internament urgent, un centre o si és possible la reconducció del cas a partir dels recursos ordinaris.

També es consideren situacions d'urgència les situacions de maltractaments i/o abusos detectats pels centres hospitalaris i comunicats a DGAIA mitjançant la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI) o a partir d'una denúncia a la policia o instancies judicials.

En aquests casos s'activen els Equips de Valoració de Maltractament Infants (EVAMI) que disposen la retenció hospitalària de l'infant i assumeixen les funcions tutelars fins a l'ingrés del menor en un centre d'acolliment mentre es diagnostica la situació dels possibles maltractaments.

2.3 Àrea de Suport al Jove Tutelat i Extutelat

Segons la Generalitat de Catalunya (2018):

L'Àrea de Suport als Joves Tutelats i Extutelats és la unitat de la DGAIA que ofereix als joves entre 16 i 21 atesos per la DGAIA, o que ho han estat, suport tècnic i educatiu en els àmbits d'habitatge, inserció laboral, suport psicològic i suport econòmic i jurídic, amb l'objectiu que assoleixin una plena inserció social i laboral en una situació d'autonomia i emancipació.

Tal i com s'indica a la pàgina del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies l'objectiu general d'aquesta unitat és facilitar el procés maduratiu de la persona jove a través de l'acompanyament i l'assessorament entre altres coses per tal de potenciar la seva autonomia personal.

Des del ASJTET es pretén que la persona enfronti el seu futur com a persona adulta amb suficients garanties mitjançant una intervenció individualitzada basada en un seguiment per part d'un professional referent i un Pla de Treball Individual que marca el camí cap a la integració social i laboral i cap a la seva independència.

Actualment l'ASJTET compta amb cinc tipologies de programes pensats en donar resposta i eines a les necessitats i objectius plasmats en els PTI dels joves. Els programes segon la pàgina web de la Generalitat són els següents:

- Programa d'habitatge

Aquest programa ofereix habitatge temporal als joves. El seu objectiu és afavorir el desenvolupament social, laboral, emocional i relacional del jove. Els diversos recursos d'habitatge compten amb educadors per poder fer un acompanyament al jove. Es poden diferenciar tres tipologies de serveis: pis assistit per a joves majors de 18 anys,

residència o pisos per a joves vinculats a programes d'inserció laboral i el Servei d'Acompanyament Especialitzat a Joves tutelats i extutelats (SAEJ)

- Programa d'inserció sociolaboral "Via laboral"

La seva finalitat és afavorir que el jove defineixi el seu projecte professional. Per això, posa a l'abast dels joves totes les eines d'orientació professional, els recursos formatius o laborals del ASJTET i de la xarxa normalitzada.

- Programa de suport econòmic

L'objectiu d'aquest programa és proporcionar uns ingressos a l'usuari que li permetin desenvolupar el seu projecte d'emancipació de manera progressiva.

Per a rebre la prestació s'ha d'acceptar el seguiment d'un PTI que el jove elabora de manera conjunta amb el professional del ASJTET.

És important conèixer que la quantitat que es percep són 663,98€ al mes. Fins al 2014 només podien ser beneficiaris de la prestació econòmica aquells joves que haguessin estat sota la tutela de la DGAIA més de tres anys. Ara però, aquells que no hagin estat tutelats aquest període de temps poden percebre la prestació d'ex tutelat durant sis mesos.

- Programa d'acompanyament jurídic

Aquest acompanyament va destinat a les persones joves tutelades i ex tutelades i també als professionals que treballen amb ells. Els principal àmbits d'actuació del programa són: estrangeria, matèria penal, matèria civil i mediació.

- Programa de suport psicològic

S'ofereix suport i orientació per tal de superar determinats episodis o circumstàncies que puguin resultar bloquejadors al desenvolupament i la integració del jove. La intervenció es pot plantejar des del ASJTET o de manera externa, derivant a l'usuari a algun programa de suport o tractament.

La finalitat d'aquest marc teòric ha estat mostrar la complexitat que suposa actualment treballar amb menors estrangers. Com s'ha dit en l'apartat "*La protecció dels MENA i els centres d'acollida*" segons Bravo (2005) hi ha un seguit de fases teòriques per les que passen aquests joves. La realitat no sempre s'hi correspon. Quan els joves compleixen la majoria d'edat no acostumen a ser prou autònoms, ja que no han estat derivats a recursos adequats i, tot i haver-ho fet els recursos existents no garanteixen l'atenció necessària per aquest col·lectiu.

El projecte que es descriu a continuació pretén dotar als joves de certes eines que els permetin integrar-se de manera social i cultural a la societat a la que ara pertanyen.

3. Diagnòstic

Al nostre país hi ha poques investigacions sobre la realitat i la situació en la que es troben els MENA als centres d'acollida. Però pel que he pogut observar com a educadora en diversos centres especialitzats en aquest col·lectiu, per debats mantinguts amb altres professionals del sector i algunes notícies publicades en els últims cinc anys, considero que la realitat que estan vivint alguns d'aquests menors no és la que es mereixen. Alguns dels menors amb els que he treballat manifesten situacions viscudes a altres centres o d'amics seus que per mi podrien ser catalogades d'inhumanes. Els menors verbalitzen no conèixer els seus drets, no aconseguir confiança amb els educadors (en part perquè la plantilla dels centres d'acollida acostuma a canviar constantment per la precarietat laboral), falta d'intimitat, centres desagradables, falta d'alimentació, maltractaments, faltes de respecte cap a ells i cap a la seva religió (en moments per resar o inclús en relació al menjar), en alguns centres se'ls hi prohibeix parlar en la seva llengua, etc.

Segons Bravo (2005) tot i que cada cop hi ha més centres i programes que pretenen inserir i fer front a aquesta nova situació hi ha un seguit de factors que segueixen suposant una dificultat per poder atendre i treballar adequadament amb els MENA que arriben. Alguns dels factors que ella destaca són: imprevisibilitat i volum d'arribades de MENA, la saturació dels recursos, les fugues dels menors als centres, la falta d'informació sobre aquest col·lectiu, la falta d'un projecte migratori i educatiu amb els menors més joves, la proximitat amb la majoria d'edat, la dificultat per adaptar-se a un context de control i protecció, les rotacions elevades de personal als centres, la falta de formació en molts d'aquests professionals, etc.

Personalment comparteixo l'opinió de Bravo en certs aspectes, almenys en els relacionats amb les rotacions del personal i la falta de formació dels equips. La imprevisibilitat i el volum d'arribades d'aquests menors podia ser un factor a tenir en compte fa quinze anys, avui en dia però considero que, després de tants anys i coneixent la realitat dels països dels que provenen aquests joves migrats, es pot tenir una previsió i per tant, plantejar un projecte migratori i educatiu a desenvolupar amb aquest col·lectiu. Per altra banda, l'adaptació i el comportament d'aquests nois i joves en quant al control i als sistemes de protecció poden ser un handicap just a l'arribada al centre d'acollida, igual que pot passar amb qualsevol menor desemparat del propi territori. De sobte, els infants i joves es troben sols, rodejats d'altres usuaris amb situacions similars o no a les seves i diversos professionals que no tenen unes

directrius clares. Destacar que, les franges d'edat amb les que arriben al territori acostumen a ser en plena adolescència i que per tant estan en ple procés de canvi.

Gimeno (2013) senyala que des de la perspectiva del treball social es busca una homogeneïtat en el resultat final amb aquest joves. Es pretén que després de la institucionalització dels menors aquests estiguin formats, inserits al món laboral, socialment adaptats i amb la seva situació administrativa regulada.

En relació al que esmena a aquest últim fragment considero que és un pensament idíl·lic i que com a professional dins del sector és justament el que aquests joves esperen al complir la majoria d'edat però és una afirmació irreal. Per una banda s'ha de tenir en compte que molts d'aquests adolescents s'institucionalitzen als disset anys i per tant, el marge temporal que els professionals disposen és massa curt com per poder treballar tants aspectes amb ells. Per altra banda, s'han de tenir en compte les dificultats en quant a la barrera idiomàtica. Tenint això en compte, es pot entendre que, molts dels joves finalitzen el seu procés als centres d'acollida quan compleixen la majoria d'edat i tot i que han millorat i han realitzat cursos d'idioma no han pogut inscriure's a cap curs de formació reglada ni orientat a un ofici en concret. Gimeno (2013) menciona el fet d'estar inserits al món laboral. Si bé és cert que des de la Instrucció 1/2020 de la secretaria d'estat de migracions actualment s'habilita a treballar als menors estrangers en edat laboral, és quelcom que als joves que actualment ja estan en procés d'emancipació no poden gaudir. A més, s'habilita als joves en edat laboral essent menors, però perden aquesta opció al complir la majoria d'edat. Així doncs, i tenint en compte les restriccions i les condicions per a poder accedir al mercat laboral és pràcticament impossible que ho aconseguixin abans de la desinstitucionalització. Com ja s'ha explicat en el punt 2.1.3 *Regularització administrativa* i en el punt 3.1.3.1 *Realitat i mala praxis*, tot i que tot menor tutelat ha de poder regular la seva situació no sempre és possible, a més, en molts casos les condicions per a poder renovar el permís de residència no es poden complir, sobretot si un cop compleixen la majoria d'edat els joves es queden en situació de sensellarisme. L'adaptació social dins d'aquest col·lectiu considero que és un factor difícil d'avaluar però que en molts dels casos amb els que em trobo ara que treballa amb joves de 18 a 21 que han passat per aquest procés, no s'ha aconseguit.

La realitat d'aquests joves és de desconeixença. Els joves no coneixen els seus drets, no són conscients dels tràmits que han de portar a terme per poder residir de manera legal al territori i molts cops arriben a la majoria d'edat tenint permís de residència sense ser conscients de que això no els hi dona permís per treballar, que és el que la majoria d'ells venen a buscar. Per altra banda, considero que per a que puguin integrar-se socialment han de conèixer les diferències culturals entre ambdós territoris i han de saber que, tot i que existeixen diferències

totes dues cultures poden conviure. Han d'entendre les nostres festivitats i les nostres costums per conèixer els seus calendaris formatius i laborals. Sovint, amb els joves sorgeixen temes en relació al gènere i a la sexualitat, per ells el conjunt del col·lectiu LGTBI és un nou paradigma, ja que en alguns dels països dels que provenen només es contemplan les relacions heterosexuales. No són conscients del concepte d'igualtat i de feminisme i en molts casos no tenen consciència de com afrontar una relació afectiva-sexual, ja que alguns d'ells no han tingut experiències prèvies o no tenien l'opció d'escollir amb qui compartir la vida ja que és quelcom que, en alguns casos, els hi ve imposat per jerarquia familiar i conveniència.

Al llarg dels dos anys que porto treballant a la residència per joves de 18 a 21 anys en la que desenvoluparé el projecte hi ha un seguit de necessitats en el conjunt de joves que han estat convivint que s'han observat, compartit i treballat amb l'equip educatiu. Així doncs, tot aquest treball de diagnòstic previ, queda recollit en la Memòria 2018 i la Programació 2019 de la Llar Aguiló. Aquests són doncs, els àmbits que és necessari treballar amb els joves arran de la nostra experiència:

- Valors. Posant èmfasi en el tema del gènere.
- Interculturalitat. Procurant prendre consciència de la globalitat social en la que vivim i així treballar el respecte entre diverses cultures.
- Interrelació. Fomentant el grup i treballant els cercles socials que acompanyen als usuaris.
- Immersió i entorn. Entenen doncs la importància de conèixer la cultura i el tarannà i forma de fer del nostre territori.
- Orientació en formació i laboral. Facilitant als joves a la incorporació al món laboral.

A partir dels fonaments exposats al marc teòric, els factors i necessitats exposats al diagnòstic i les observacions al llarg dels quatre anys que porto treballant amb aquest col·lectiu plantejo un projecte per treballar amb els joves, que assoleixen la majoria d'edat i que busquen la plena integració social. Part d'aquest projecte està basat en dinàmiques i petites formacions que he anat desenvolupant com a directora tècnica a la residència per joves Llar Aguiló en base als neguits i consultes que sorgien amb els joves a les tutories. Així doncs, he procurat estructurar i sistematitzar tots aquells àmbits que considero que s'han de treballar i potenciar amb els joves en aquesta última etapa d'acompanyament dins del nostre sistema de protecció.

4. Formulació del projecte

El projecte “*Inserció social amb ExMenas des del Treball Social: Acompanyament professional als Menors No Acompanyats més enllà de la majoria d’edat*” està destinat als usuaris que resideixen a la residència Llar Aguiló. En aquesta residència hi habiten un total de dotze joves d’entre 18 i 21 anys que van estar tutelats per la DGAIA mentre eren considerats Menors Estrangers No Acompanyats. Així doncs, és un projecte que es pot implementar en els diferents recursos que tractin amb ex-MENAS per tal de treballar amb ells diferents aspectes de la seva realitat en el territori espanyol.

A partir dels temes que es tracten al llarg d’aquest projecte, que té una duració de sis mesos, es treballa amb els joves situacions reals i es confronten expectatives i realitats envers al procés migratori. El projecte també té com a finalitat preparar als joves de cara a la emancipació, quan deixin de tenir un referent de l’àmbit social i hagin d’esser capaços de fer els tràmits burocràtics pertinents per no perdre el permís de residència i per tant, els pocs drets que tenen actualment al nostre país.

Mitjançant algunes de les sessions s’informa i es treballa amb els joves en diferents àmbits: inserció laboral, educació sexual, contrastos religiosos, drets i deures com a ciutadans, trencament d’estereotips i prejudicis, etc.

El més important del projecte és mostrar als joves que el què ells opinen i senten també és essencial. És per aquesta raó que s’espera crear un espai d’intercanvi d’opinions on els joves es sentin escoltats per expressar allò que pensen i senten sense sentir-se jutjats. És fonamental que ells, igual que qualsevol altre ésser humà, considerin que formen part d’aquesta societat i que per tant, la seva veu també és important.

Marc institucional

Aquest projecte s’ha plantejat amb la intenció d’implementar-se en la residència per joves extutelats Llar Aguiló, on resideixen fins a dotze joves estrangers que han estat sota la tutela de la DGAIA.

La residència Llar Aguiló, ubicada al centre de Sabadell, és un dels recursos de la Fundació Iniciatives Solidàries. És una ONG d’acció social la missió de la qual és fonamentar l’autonomia de les persones que viuen en risc d’exclusió social. La missió de la fundació es concreta en els següents objectius:

- Promoure la inserció i l’acolliment
- Crear eines d’intervenció
- Promoure la cultura

- Difondre la cooperació
- Fomentar la solidaritat
- Fomentar la sensibilitat
- Fomentar el treball en xarxa

Aquesta entitat va néixer a finals dels anys 80 quan un grup de voluntaris que havia posat en marxa un esplai a l'Hospitalet de Llobregat va començar a cooperar amb un programa que treballava per cobrir les necessitats alimentaries d'una escola del Perú i amb una entitat que enviava aliments a orfenats de Romania.

Al 1996 l'entitat es va professionalitzar amb la proposta de la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat de crear un centre d'acollida. Des d'aquell dia Iniciatives Solidàries segueix treballant per ajudar a aquells qui sempre acaben perdent.

Iniciatives doncs, pretén ser un agent de canvi i de transformació social. Per a aquesta raó, la entitat consta de varis programes que es podrien separar en quatre àmbits:

- Acollida: Atén diferents col·lectius, des de refugiats polítics a sense sostre
- Inserció: Compta amb diferents projectes que fomenten el treball a persones en situació d'exclusió social
- Infància: Centres que donen suport a joves amb dificultats
- Acció comunitària: Són un seguit d'accions que busquen pal·liar els efectes de la crisi econòmica

La fundació realitza la seva tasca educativa des de diverses àrees:

- Àrea d'apadrinament corporatiu d'infants de pobles de Llatinoamèrica.
- Àrea de sensibilització a través de campanyes presencials i a través de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Àrea de recolzament promovent activitats d'altres entitats als Hotels d'Entitats dels que disposa la fundació.
- Àrea de voluntariat a través de la promoció i la formació.
- Àrea de projectes en àmbit d'economia social i solidària amb l'empresa d'inserció Recursos Solidaris i la gestió de projectes socials que consta de dotze pisos d'acolliment, un centre d'acolliment per menors, un centre d'acolliment per a persones sense llar i un centre obert.

A dia d'avui Iniciatives Solidàries consta de l'Associació Iniciatives Solidàries nascuda al 1996, i de la Fundació Iniciatives Solidàries creada l'any 2000. Totes dues entitats treballen conjuntament i es complementen tant en els serveis que ofereixen com en la relació que

mantenen amb diverses institucions públiques, que els permet disposar d'un model d'organització eficient per a oferir els millors serveis als usuaris.

La residència per joves Llar Aguiló té com a finalitat prioritària l'acolliment de joves, dels divuit fins als vint-i-un anys, els quals, han estat prèviament tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA).

L'objectiu principal del projecte és el de desenvolupar un acompanyament socioeducatiu vers el procés de cada jove, per a què puguin aconseguir un estil de vida el més autònom possible en un futur pròxim. La Llar Aguiló es troba situada a la localitat de Sabadell.

La residència de joves està vinculada amb l'Àrea de Suport als Joves Tutelats i Extutelats (ASJTET), des del ASJTET es realitzen les propostes de derivació cap al nostre servei. Hi ha contacte permanent, tant de l'Equip Educatiu com dels joves residents amb el referent del ASJTET, doncs el treball es realitza de manera coordinada entre els diferents agents.

Col·lectius destinataris

Els joves que són derivats per l'ASJTET a la residència Llar Aguiló són MENAS que assoleixen la majoria d'edat, és a dir, tots els joves provenen de països estrangers, majoritàriament de països del Magreb, tot i que també hi ha joves procedents de l'Àfrica subsahariana.

Actualment resideixen dotze usuaris, dos procedents de l'Àfrica subsahariana, nou del Marroc i un d'Algèria. Els usuaris, tot i que poden beneficiar-se del recurs un màxim de tres anys acostumen a rotar. En aquesta tipologia de recurs, i tenint en compte la llista d'espera d'usuaris per aconseguir una plaça, és vital que els joves compleixin amb la normativa tant del recurs com del ASJTET. En el cas que un jove no aprofiti l'oportunitat se li interromp la plaça de manera temporal i ha d'abandonar el recurs. Per poder tornar ha d'acceptar unes condicions i s'ha de comprometre a complir amb la normativa, si no ho fa es procedeix a la extinció i el jove passa a una situació de sensellarisme.

Tot i que el projecte es destina als joves que resideixen al recurs, els professionals que treballen amb ells són beneficiaris indirectes del projecte ja que amb aquest, podran conèixer diferents aspectes relacionats amb els usuaris.

Rol i característiques del professional

La figura més adequada pel desenvolupament d'aquest projecte és la d'un treballador social per poder informar als joves en qüestions de tràmits administratius i orientar-los en l'àmbit formatiu i ocupacional.

Al llarg del projecte es treballen aspectes i situacions personals del joves que hi participen, per aquesta raó es recomanable que el projecte el desenvolupi un professional del mateix

recurs d'habitatge. El vincle que el professional tingui amb els joves afavorirà la seva expressió i facilitarà el debat i la implicació del grup en les diverses sessions i activitats.

El professional en qüestió pot ser home o dona. Destacar que, dins de la cultura musulmana la figura masculina acostuma a ser més respectada que la figura de la dona. Aquest fet s'ha de tenir present ja que, al llarg del projecte es treballaran temes que, en un primer moment poden provocar cert rebuig per part dels joves. Per aquesta raó és important el vincle previ que el o la professional mantingui amb el grup beneficiari.

Personalment, considero que el fet de que sigui una dona qui desenvolupi el projecte és un valor afegit, tenint en compte que es tractaran temes en relació a la sexualitat, la religió, la figura de la dona i el feminisme. És una manera de trencar amb les resistències i la visió que tenen els joves d'aquesta figura.

Per altra banda, i tenint en compte les diferents temàtiques que es treballen al llarg del projecte és important que el professional i els col·laboradors (si s'escau) siguin persones tolerants que acceptin aspectes que culturalment poden estar bastant allunyats de la realitat cultural a la que nosaltres estem acostumats. Així doncs, també és important que el professional que desenvolupi el projecte adapti el discurs i el vocabulari a la realitat lingüística dels joves.

Per a aquells recursos més grans on el nombre total de joves a participar en les diverses dinàmiques sigui elevat el projecte es pot portar a terme per dos professionals, home i dona. La complementarietat d'ambdós professionals suposaria pels joves un exemple d'igualtat. Si el centre no disposa de dos professionals coneixedors dels diferents àmbits del projecte es pot dividir als usuaris en grups. En aquest cas, és recomanable que els grups es mantinguin al llarg del projecte per a treballar la cohesió grupal i facilitar la expressió dels joves.

El professional ha de ser coneixedor dels temes que es tractaran al llarg de les diverses sessions:

- Processos migratoris
- Circuit administratiu, tràmits administratius en relació a estrangeria, prestacions d'habitatge i econòmiques, tipologia d'estudis...
- Religió islàmica i catòlica
- Gènere i orientació sexual, sexualitat (malalties de transmissió sexual, mètodes anticonceptius), feminisme
- Inserció laboral

Objectius del projecte

Objectius generals:

- Facilitar la integració dels joves
- Facilitar un espai on es treballi el xoc cultural

Objectius específics:

- Conèixer les expectatives dels joves quan emprenen el seu procés migratori
- Ampliar el coneixement dels joves sobre la seva situació
- Proporcionar un espai d'intercanvi de coneixements sobre religió cristiana i musulmana
- Millorar el coneixement en relació al gènere i la sexualitat
- Fomentar la inserció laboral
- Fomentar la comunicació i denuncia dels joves de situacions concretes

D'acord amb els objectius plantejats per al desenvolupament d'aquest projecte es treballarà en base a una única línia d'acció. La finalitat principal d'aquest projecte es poder proporcionar un espai on els joves puguin expressar-se de manera lliure. Així com donar resposta i eines per a que puguin desenvolupar-se en situacions concretes del seu dia a dia. Situacions en les que es troben pel simple fet de ser estrangers en un país on actualment, encara senten que alguns dels seus drets són vulnerats.

Al llarg del projecte es treballarà amb els joves amb l'objectiu de facilitar la seva integració en la societat mitjançant diferents sessions informatives i participatives. És important destacar però, la importància en la participació dels joves al llarg de les sessions, ja que sense l'opinió dels joves sobre les diferents temàtiques a tractar no es podrà avançar ni avaluar els objectius de manera correcta.

En les primeres sessions es pretén que els joves puguin expressar allò que senten a partir de les vivències que arrossegueu des del dia que van decidir que volien migrar. Es pretén crear un espai on els joves puguin parlar sense sentir-se jutjats. En aquestes sessions es treballaran temàtiques com la religió i el gènere.

També hi haurà un seguit de sessions on es treballaran diferents aspectes relacionats amb la seva situació administrativa, les opcions formatives existents segons la seva situació, etc. També es mantindrà un espai destinat a la inserció laboral on s'acompanyarà als joves en la recerca de feina, l'elaboració del currículum, etc.

5. Pla de treball

Planificació de les activitats

Tenint en compte que les sessions tenen una temporalització aproximada de 90min, es necessitaran un seguit de dotze sessions per al total desenvolupament d'aquest projecte.

Resultats esperats del projecte: El més important és que els joves puguin expressar que sentien quan van prendre la decisió de migrar i deixar enrere família i amics. Així com també oferir un espai on puguin reflexionar sobre la realitat ara que es troben al territori i així analitzar si realment estan aprofitant el seu temps aquí i si lluiten per aconseguir els diferents objectius que es van marcar quan van emprendre el seu viatge.

Al finalitzar el projecte es pretén que els joves hagin pogut compartir entre ells i amb el professional aquelles situacions que, tot i portar més d'un i dos anys al territori, segueixen sense comprendre.

Per altra banda, s'espera que entenguin quins processos segueixen els diferents tràmits documentals per a que, un cop es desvinculin del sistema de protecció puguin realitzar els tràmits pertinents per no perdre, per exemple, el permís de residència. També s'espera que els joves puguin buscar i matricular-se als cursos formatius que els hi interessin, així com fer cerca de feina i actualitzar els currículums per poder emprendre el seu propi camí en el món laboral.

El projecte també pretén que els joves puguin comparar i comprendre punts concrets de la religió cristiana i l'islamisme, tenint en compte que alguns aspectes de l'islam els hi suposen dificultats en el dia a dia en un país laic on la principal religió és el cristianisme. Així doncs, es pretén mostrar als joves que hi ha aspectes similars en ambdues religions i que coneixent les especificitats de totes dues, es pot convida sense que els hi suposi una barrera en quant a la integració.

En aquesta mateixa línia es treballaran altres aspectes amb els joves en relació al gènere i la sexualitat ja que, la realitat d'aquest àmbit al nostre territori està molt allunyada del que estaven acostumats als respectius països d'origen. D'aquesta manera es pretén que els joves comprenguin que hi ha diferents identitats sexuals i que s'han de respectar, així com també respectar la imatge i llibertat de la dona, entre altres aspectes. Per altra banda s'espera que els joves coneguin nous mètodes anticonceptius i com evitar malalties de transmissió sexual, ja que al país d'origen tot i que al Alcorà no es faci referència a la prohibició del control de la natalitat ni al ús d'anticonceptius, els joves no tenen per costum utilitzar-los. De fet, està permès evitar la fecundació de l'òvul, el que està prohibit segons la Llei islàmica és

l'avortament. Culturalment però, l'ús d'anticonceptius es considera quelcom permès però desaconsellable.

A continuació es detallaran les sis activitats que conformen aquest projecte:

Activitat 1: Aquesta és la nostra història

Descripció: Espai de diàleg que s'oferirà perquè els joves puguin explicar què els va fer decidir que la millor opció per ells era migrar. Com van decidir emprendre aquest viatge i què n'esperaven.

Objectiu: Conèixer les expectatives dels joves quan emprenen el seu procés migratori.

Públic destinatari: Usuaris que resideixen a la Llar Aguiló.

Desenvolupament i tasques: En tractar-se de la primera sessió es començarà explicant el projecte i es permetrà que els joves exposin els dubtes que els hi sorgeixin.

En aquesta sessió es realitzarà una dinàmica. S'escriuran a una pissarra un seguit de preguntes (veure Annex número 3: *Preguntes activitat "Aquesta és la nostra història"*) en relació al seu procés migratori que els joves hauran de respondre en un full de manera anònima. Si hi ha quelcom que no volen expressar, com per exemple els motius concrets no se'ls obligarà.

Entregaran els fulls doblegats i es barrejaran. S'entregarà un full a cada un dels joves i es treballaran les diferents respostes de manera conjunta. Reflexionant en cada una de les respostes i oferint espai als joves per parlar o no del seu procés en concret.

Temporalització: Per al desenvolupament d'aquesta activitat serà necessària una sessió de 90min.

Recursos: Per al desenvolupament d'aquesta sessió serà necessari un espai físic (el menjador del recurs), una pissarra on escriure els punts per la dinàmica, fulls i bolígrafs perquè els joves puguin respondre a les preguntes.

Avaluació:

Per a avaluar aquesta activitat es tindrà en compte l'assistència dels usuaris (veure Annex número 1: *Control d'assistència*) així com la seva participació al llarg de la sessió i l'observació del professional en base als conceptes a avaluar segons la rúbrica (veure Annex número 2: *Rúbrica d'avaluació*). A més s'entregarà als joves un qüestionari de satisfacció (veure Annex número 4: *Avaluació activitat "Aquesta és la nostra història"*).

Activitat 2: Endinsem-nos en la nostra realitat

Descripció: Espai destinat a què els joves compreguin la seva realitat. Un professional de referència explicarà als joves diferents punts a tenir en compte en relació a la seva situació al territori (circuit administratiu d'acollida, permisos de residència i de treball, tipologia d'estudis, etc.)

Objectiu: Ampliar el coneixement dels joves sobre la seva situació.

Públic destinatari: Usuaris que resideixen a la Llar Aguiló.

Desenvolupament i tasques: El professional explicarà als participants del projecte aspectes amb els que es troben contínuament però segueixen sense comprendre, ja que mentre estan tutelats són gestions que no han de desenvolupar. Abans d'entrar en l'exposició de conceptes es preguntarà als joves que saben de cada tema (veure Annex número 5: *Qüestionari conceptes activitat "Endinsem-nos en la nostra realitat"*) Així doncs, en les dos sessions que formen aquesta activitat s'informarà als joves a través de diapositives (veure Annex número 6: *Presentació activitat "Endinsem-nos en la nostra realitat"*) sobre els temes següents: drets dels menors estrangers no acompanyats, DGAIA i ASJTET, tipologia d'estudis, regularització administrativa, permís i renovació de residència, la modificació al permís de feina, residència de llarga durada i situació pels majors d'edat en situació irregular. Se'ls hi proporcionarà i explicarà també què proporciona la Federació d'Entitats de Pisos Assistits i com usar i buscar informació en la seva Guia, ja que està precisament plantejada per els joves que han estat tutelats. En ambdues sessions els joves podran preguntar per resoldre els dubtes que tinguin.

Temporalització: Per al desenvolupament d'aquesta activitat seran necessàries dues sessions de 90min cadascuna. És a dir, un total de tres hores.

Recursos: Per al desenvolupament d'aquesta sessió serà necessari un espai físic amb una pantalla on poder mostrar la presentació amb la informació que s'explica. Així com les còpies de les enquestes en relació als conceptes.

Avaluació:

Per a avaluar aquesta activitat es tindrà en compte l'assistència dels usuaris (veure Annex número 1: *Control d'assistència*) així com la seva participació al llarg de la sessió i l'observació del professional en base als conceptes a avaluar segons la rúbrica (veure Annex número 2: *Rúbrica d'avaluació*). A més es farà ús de les preguntes (veure Annex número 5: *Qüestionari conceptes activitat "Endinsem-nos en la nostra realitat"*) que s'entrega als usuaris al iniciar la primera sessió i es demanarà als joves que responguin les mateixes preguntes al finalitzar l'activitat per poder avaluar els coneixements obtinguts pels joves al llarg d'ambdues sessions.

Activitat 3: Convisquem plegats: islamisme i cristianisme

Descripció: El fet de ser musulmà i complir amb tot el que diu l'Alcorà és quelcom que es repeteix en converses periòdiques dins del recurs. Els propis usuaris tenen creences i prioritats diferents envers la interpretació del seu llibre sagrat. Si més no, tots els joves que han participat del nostre projecte mostren seguretat i interès a fer entendre a la resta d'usuaris i de professionals allò en el que creu de manera ferma.

Aquest espai doncs, pretén que els usuaris puguin compartir des d'un punt d'igualtat i respecte aspectes sobre la religió musulmana. A més és un espai que pretén comparar aspectes importants dins del marc de les religions entre el islamisme i el cristianisme.

S'espera que els usuaris entenguin doncs, que el més important és el respecte cap a la creença de l'altre persona per a poder conviure lliurement.

Objectiu: Proporcionar un espai d'intercanvi de coneixements sobre religió cristiana i musulmana.

Públic destinatari: Usuaris que resideixen a la Llar Aguiló.

Desenvolupament i tasques: En la primera part de la sessió es preguntarà als joves quins aspectes consideren més importants en referència a la seva religió i el què està escrit a l'Alcorà. Arran del que els joves comentin es decidiran sis temes. En cas de que no es posin d'acord o no vulguin expressar-ne cap en concret se'ls hi proposaran els següents: la mort, coses prohibides "*haram*", relacions i tipologia de parella i casaments, situació de la dona, Ramadà, rutina religiosa i festivitats.

Es permetrà que els joves expressin allò que considerin en relació als temes escollits. Sempre des d'una perspectiva de respecte i tolerància. És important que puguin expressar-se sense sentir-se jutjats.

En la segona sessió i amb l'acompanyament d'un pastor evangelista, s'explicarà als joves el punt de vista de la Bíblia dels temes escollits el dia anterior. Es permetrà als joves que facin preguntes i puguin comparar allò que considerin més destacable. D'aquesta manera es pretén treballar amb ells la importància del respecte i la no necessitat de rebutjar aquelles creences que no són les pròpies (tolerància i llibertat religiosa).

Temporalització: Per al desenvolupament d'aquesta activitat seran necessàries dos sessions de 90min cadascuna. És a dir, un total de tres hores.

Recursos: Per al desenvolupament d'aquesta sessió serà necessari un espai físic. En aquest espai han de caber els 12 usuaris i els dos professionals implicats en aquesta activitat. En el cas de la Llar Aguiló es realitzarà a la sala d'estar, ja que està dotat de tres sofàs i s'hi poden

col·locar cadires pels professionals. L'acompanyant pel debat és un antic educador del recurs que ha acceptat la seva col·laboració de manera altruista i no retribuïda. Ell va ser un dels primers educadors del recurs, coneix als joves i va ser un gran referent per ells. Està graduat en teologia i és pastor evangelista. S'ha considerat que, al ser una figura coneguda per la majoria dels joves del recurs facilitaria la interacció i el debat entre els joves.

Destacar que, l'activitat es pot portar a terme per un educador o treballador social que tingui coneixements dels següents aspectes de la religió cristiana: la mort, prohibicions, relacions i figura de la dona, rutina religiosa i festivitats. D'aquesta manera es podrà comparar i debatre amb els joves els aspectes més importants, tot i no ser-ne un expert. La finalitat de l'activitat és que els joves puguin expressar-se sense sentir-se jutjats i que alhora puguin conèixer punts rellevants de la religió més comuna al nostre territori.

Avaluació:

Per a avaluar aquesta activitat es tindrà en compte l'assistència dels usuaris (veure Annex número 1: *Control d'assistència*) així com la seva participació al llarg de la sessió i la observació del professional en base als conceptes a avaluar segons la rúbrica (veure Annex número 2: *Rúbrica d'avaluació*).

Activitat 4: Diferències dins del gènere i la sexualitat

Descripció: La realitat actual a territoris on la religió majoritària és l'islamisme en relació a les identitats de sexe i al gènere no és similar a la realitat del nostre territori. En aquest espai es pretén informar als joves de les diferents identitats i de diferents conceptes en relació al gènere. És un espai on els joves podran resoldre dubtes i on s'intentarà trencar amb alguns tabús.

Tenint en compte l'edat dels joves participants se'ls informarà de les malalties de transmissió sexual més comunes i dels diferents mètodes anticonceptius.

Es pretén treballar també la imatge de la dona i el concepte d'igualtat.

Objectiu: Millorar el coneixement en relació al gènere i la sexualitat.

Públic destinatari: Usuaris que resideixen a la Llar Aguiló.

Desenvolupament i tasques: Durant la primera sessió s'explicarà als joves mitjançant una presentació amb diapositives (veure Annex número 7: *Presentació activitat "Diferències dins del gènere i la sexualitat"*) els conceptes d'identitat de gènere i orientació sexual. Obrint debat i fent entendre que, s'accepti o no el concepte s'ha de respectar. Es parlarà també de la

legalitat d'aquests conceptes al territori espanyol i es compararà la situació amb altres països. Es treballarà el respecte a partir de notícies en relació a la legalitat d'aquests conceptes i de situacions on s'ha atemptat en contra de la llibertat sexual.

En la segona sessió es preguntarà als joves quines malalties de transmissió sexual coneixen i s'explicaran i resoldran dubtes. Es portaran exemples de mètodes anticonceptius i s'explicaran aquells que no siguin tant coneguts usant imatges. S'entregaran preservatius als joves.

La última sessió es centrarà en el concepte del feminisme i la lluita actual que hi ha per aconseguir una igualtat real. S'explicarà el concepte de masculisme i s'exemplificarà amb situacions quotidianes. A partir dels exemples i de la presentació de diapositives dels conceptes es reflexionarà amb els joves en relació a aquest tema.

Per finalitzar la sessió es realitzarà una dinàmica per avaluar l'assoliment dels conceptes per part dels joves. Es dividirà al grup en dos equips (de la manera més equitativa possible) i hauran de respondre preguntes senzilles en relació a la temàtica. Se'ls hi facilitarà una petita pissarra on respondre i dibuixar conceptes concrets que el professional anomenarà (veure Annex número 8: *Dinàmica avaluativa activitat "Diferències dins del gènere i la sexualitat"*).

Al finalitzar les tres sessions es facilitaran recursos als joves on buscar informació i on poden assessorar-se sobre diferents temes relacionats amb la sexualitat.

Temporalització: Per al desenvolupament d'aquesta activitat seran necessàries tres sessions de 90min cadascuna. És a dir, un total de quatre hores i mitja.

Recursos: Per al desenvolupament d'aquesta sessió serà necessari un espai físic on poder projectar la presentació i visualitzar diferents vídeos. També es necessitaran exemples d'anticonceptius per mostrar als joves què són i com s'usen.

Avaluació:

Per a avaluar aquesta activitat es tindrà en compte l'assistència dels usuaris (veure Annex número 1: *Control d'assistència*) així com la seva participació al llarg de la sessió i la observació del professional en base als conceptes a avaluar segons la rúbrica (veure Annex número 2: *Rúbrica d'avaluació*). Considerant que els aprenentatges en relació a la temàtica és quelcom que aprofitaran des del moment en què els adquireixen, l'avaluació es farà de manera dinàmica per a motivar als joves a prestar atenció mitjançant la dinàmica explicada en el punt desenvolupament i tasques.

Activitat 5: Ampliem les oportunitats laborals

Descripció: El que tenen en comú els ex-menats tutelats és sense dubte les ganes de començar a treballar. Tots ells emprenen el seu viatge per garantir-se una estabilitat i un estil de vida menys precari que al país d'origen.

Espanya no és un país que faciliti la inserció laboral als joves. Si la persona que busca feina és un estranger que necessita una modificació del permís de residència per poder començar a treballar, les possibilitats es redueixen considerablement.

En aquest espai es pretén informar als joves dels materials necessaris per començar la recerca, diferents recursos on buscar ofertes de feina, etc. Es treballaran també aspectes relacionats amb la autonomia i independència perquè reflexionin en quant a la importància d'estalviar diners per poder subsistir de manera còmode.

Objectiu: Fomentar la inserció laboral.

Públic destinatari: Usuaris que resideixen a la Llar Aguiló.

Desenvolupament i tasques: Durant la primera sessió es recuperaran aspectes en relació a la modificació del permís de residència i treball i es repassaran les condicions que ha de tenir el primer contracte de feina. Un cop resolt els dubtes s'explicarà i es mostrarà als joves exemples de currículums, cartes de motivació, vídeo currículums, etc. S'oferirà als joves la possibilitat de fer-ne un amb l'acompanyament d'un dels professionals del recurs per presentar als companys de cara a la següent sessió. Es mostraran diverses pàgines webs i aplicacions i s'explicarà què és el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) i el Sistema de Garantia Juvenil.

Durant la segona sessió es parlarà del concepte d'oratoría i del llenguatge no verbal. Es demanarà als joves que escriguin tres forteses i tres debilitats d'ells mateixos. Es demanarà als joves què preguntarien ells si fossin empresaris i haguessin de contractar algú. Entre tots s'anotaran en una pissarra unes trenta preguntes. I se'ls proposarà que hi pensin de cara a la següent sessió. Es tancarà la sessió preguntant als joves quines consideren que són les despeses comunes per una persona al mes, es mostraran exemples i es reflexionarà amb ells en mode debat.

En la tercera sessió, per parelles, es treballaran les preguntes que van sorgir en la sessió anterior. Després es farà un role playing (jove – professional) on s'afegiran altres preguntes per treballar amb ells les expressions i la espontaneïtat.

Temporalització: Per al desenvolupament d'aquesta activitat seran necessàries tres sessions de 90min cadascuna. És a dir, un total de quatre hores i mitja.

Recursos: Per al desenvolupament d'aquesta sessió serà necessari un espai físic. Per a mostrar als joves es necessiten exemples de currículums, cartes de motivació i vídeo currículums. També serà necessari un ordinador i projector per mostrar aplicacions i pàgines webs útils per la cerca de feina.

De cara a la segona sessió es necessitaran folis on els joves puguin resoldre les qüestions ja esmentades. També un full DINA-3 per poder penjar les preguntes al recurs i puguin observar-les quan vulguin preparar les respostes de cara a la tercera sessió.

Per l'activitat de role playing es necessiten diverses situacions i idees per poder diversificar els exemples dels joves i fer l'activitat el més amena possible.

Avaluació:

Per a avaluar aquesta activitat es tindrà en compte l'assistència dels usuaris (veure Annex número 1: *Control d'assistència*) així com la seva participació al llarg de la sessió i l'observació del professional en base als conceptes a avaluar segons la rúbrica (veure Annex número 2: *Rúbrica d'avaluació*). Per avaluar aquesta activitat també serà necessari haver finalitzat el CV de manera adequada. A més s'entregarà als joves un qüestionari de satisfacció (veure Annex número 9: *Avaluació activitat "Ampliem les oportunitats laborals"*).

Activitat 6: Expressem, denunciem

Descripció: Els destinataris d'aquest projecte es troben a diari davant de situacions difícils pel simple fet de ser estrangers. Ja no els sorprèn quan la policia els para sense motiu aparent, els registra i els fa mostrar la documentació. Tampoc és estrany que, en el moment en què una targeta de transport no els hi funciona retornin al recurs i expliquin que han tingut certes dificultats perquè els professionals de les estacions de transport els ajudessin en fer la gestió o els hi proporcionin una targeta bescanvi. Els joves expliquen situacions, que tot i no ser normals ja han normalitzat. Si els hi demanen de testificar a unes dependències policials, per exemple, el més habitual és que no se'ls hi permeti trucar per advertir a ningú d'on són, que estiguin un i dos dies sense menjar i que se'ls coaccioni perquè testifiquin el què l'agent considera que ha passat, sigui o no real. Majoritàriament això és degut a la falta de coneixement dels seus drets.

Aquests joves no són conscients de fins a quin grau són discriminats i tractats de manera injusta arran del racisme i els prejudicis. Aquest espai pretén proporcionar als joves un espai on denunciar aquestes situacions i on se'ls hi puguin donar eines per fer-ne front, explicant per exemple quins són els seus drets i deures davant de situacions concretes.

Objectiu: Fomentar la comunicació i denúncia dels joves de situacions concretes.

Públic destinatari: Usuaris que resideixen a la Llar Aguiló.

Desenvolupament i tasques: A l'inici de la sessió es preguntarà als joves que entenen per racisme i prejudici, així com pel concepte de injustícia i dret. Es farà entrega als joves d'un document (veure Annex número 10: *Conceptes bàsics activitat "Expressem, denunciem"*) on hi haurà explicats alguns conceptes bàsics així com també els drets que tenen davant d'una detenció. Es resoldran els dubtes i s'obrirà un debat de situacions concretes. La finalitat és que siguin ells qui exemplifiquin amb situacions reals viscudes per ells.

Temporalització: Per al desenvolupament d'aquesta activitat serà necessària una sessió de 90min.

Recursos: Per al desenvolupament d'aquesta sessió serà necessari un espai físic on poder projectar vídeos i notícies.

Avaluació:

Per a avaluar aquesta activitat es tindrà en compte l'assistència dels usuaris (veure Annex número 1: Control d'assistència) així com la seva participació al llarg de la sessió i l'observació del professional en base als conceptes a avaluar segons la rúbrica (veure Annex número 2: Rúbrica d'avaluació).

A més s'entregarà als joves un qüestionari de satisfacció final per valorar el projecte en la seva totalitat (veure Annex número 11: *Avaluació del projecte*).

Metodologia

La metodologia del projecte serà de caire informatiu, inclusiu, i participatiu, ja que es portaran a terme sessions amb una part més teòrica on es facilitarà informació sobre diverses temàtiques relacionades amb les necessitats detectades; i una part de caire més experimental i pràctic on serà necessària la participació activa dels joves a partir de dinàmiques, debats i role-playings. També es promourà la inclusió dels integrants del grup en les activitats proporcionant així un espai de protagonisme on siguin escoltats i puguin opinar i aprendre.

Tenint en compte el col·lectiu dels joves amb els que es treballarà al llarg del projecte i les dificultats que alguns d'ells poden tenir per comprendre alguns aspectes s'ha de facilitar al màxim la comprensió de les explicacions. És per aquesta raó que els materials didàctics i les presentacions dels conceptes estan redactades en castellà, així com també les diferents avaluacions.

És important que a mida que es desenvolupin les diferents sessions es pregunti als joves si estan entenent allò que s'exposa i que es resolguin tots els dubtes que puguin tenir. És important usar un vocabulari adaptat a les seves capacitats lingüístiques i facilitar el dinamisme i la participació dels joves per poder avaluar la comprensió dels temes treballats.

És un projecte que necessita de la participació dels joves i per tant, han de sentir-se còmodes per poder-se expressar.

Temporalització

Tenint en compte els horaris dels joves que resideixen al recurs actualment es valora realitzar les sessions els dilluns a les 17h. L'hora pot adaptar-se en relació als horaris dels cursos formatius i extraescolars dels joves al llarg del projecte.

S'ha considerat que, per tal que els joves facin seguiment i recordin els conceptes i activitats d'una sessió a l'altre, el projecte es portarà a terme de manera quinzenal. No s'ha valorat fer les sessions setmanalment ja que els joves poden tenir la sensació de què és massa seguit i perdre'n interès.

Tenint en compte que són necessàries un total de dotze sessions i que es portaran a terme de manera quinzenal el projecte tindrà una durada de sis mesos.

ACTIVITATS	Setembre 2020	Octubre 2020	Novembre 2020	Desembre 2020	Gener 2021	Febrer 2021
Aquesta és la nostra història	■					
Endinsem-nos en la nostra realitat		■ ■				
Convisquem plegats			■ ■			
Diferències dins del gènere i la sexualitat				■ ■ ■		
Ampliem oportunitats laborals					■ ■ ■	

6. Recursos i finançament

Per al desenvolupament del projecte és necessari un espai on realitzar les sessions. En aquest cas es farà ús de la sala d'estar pròpia del recurs.

L'espai que s'habiliti per a la realització del projecte ha d'estar dotat d'un ordinador i projector o d'una televisió amb connexió a internet i amb entrada USB per a poder mostrar als beneficiaris el material de cada activitat. La sala ha de tenir sofàs o cadires, tant per les dinàmiques com per la realització dels qüestionaris d'avaluació.

Per últim seran necessaris els materials fungibles propis de cada activitat i que s'especificaran a continuació en pressupost.

En l'aplicació del projecte al recurs Llar Aguiló els recursos humans necessaris són l'educador que desenvoluparà el projecte i el pastor que col·laborarà en l'activitat: Convisquem plegats. Tot i que en aquesta aplicació no suposarà un cost addicional, en el pressupost es comptabilitzaran ambdues figures per a facilitar-ne l'aplicació a altres recursos.

Així doncs, el pressupost orientatiu per al desenvolupament d'aquest projecte és el següent:

CONCEPTE	COST
<u>Materials fungibles</u>	
Fotocopies dinàmiques i avaluació	50€
Fulls i bolígrafs	5€
Reproductor multimèdia per a TV sense internet (si s'escau)	40€
Pissarres i retoladors	20€
Diferents mètodes anticonceptius	100€
<u>Treballador social</u>	360€
18h destinades a les sessions (90min per cada sessió) 6h de preparació de les sessions 24h a 15€/h: 360€	
Professional col·laborador (si s'escau)	100€
Total	675€

En el nostre cas, el material que s'hagi de comprar serà finançat per la pròpia fundació ja que és un projecte destinat als seus propis usuaris.

7. Avaluació

En la realització d'alguns aspectes de l'avaluació del projecte s'ha partit d'elements elaborats i utilitzats en el meu treball de final de grau d'Educació Social: *Aturem-lo! Treballem per prevenir l'abús sexual i l'expressió de les emocions*; els quals s'han adaptat pel present TFG.

Pel que fa a l'avaluació em fonamentaré en Riberas. G, i Vilar. J. (2013), que descriuen tres tipus d'avaluació:

- L'avaluació inicial: és aquella que permet conèixer la situació real o actual sobre el context, grup o persona d'on es portarà a terme el projecte. Facilita o indica el punt de partida, les diferents necessitats detectades o els potencials o elements previs dels subjectes en el moment d'iniciar la intervenció. Aporta les idees claus per dur a terme una intervenció amb resultats positius. Normalment es realitza en el diagnòstic.
- L'avaluació formativa o de procés: valora quina és l'evolució que s'experimenta en el context d'intervenció mitjançant la comparació de la situació real amb la situació prevista, d'aquesta manera es pot reorientar el procés. Indica les necessitats del moment. Durant la implementació s'estableix què s'avaluarà, a qui s'avaluarà i com.
- L'avaluació final: proporciona informació dels resultats que es pretenen aconseguir amb la intervenció. Així doncs, observa l'èxit o el fracàs del procés educatiu i és un seguiment pas a pas de l'evolució del programa. Aquesta avaluació es realitza al finalitzar el programa.

En conclusió, el procés d'avaluació té tres fases o moments:

- Primera fase: concreta el tipus d'informació necessària i rellevant per poder prendre decisions, els instruments que s'utilitzaran, el moment en el qual es recollirà la informació i les persones que la recolliran, és a dir, les qüestions que s'han de respondre son: per què avaluem, què avaluem, quins indicadors i qui avaluarà, etc.
- Segona fase: la recollida de la informació, a partir de l'elaboració dels instruments concretant les activitats i l'aplicació dels instruments amb una recollida sistemàtica de les dades.
- Tercera fase: en aquesta fase s'estudia la informació recollida, és a dir, es fa una interpretació de les dades recollides i sorgeixen les conclusions de la recerca. Elaboració dels informes d'avaluació i la reorientació del procés.

7.1 Avaluació inicial i de procés

L'avaluació inicial o diagnòstic es porta a terme abans de l'inici del projecte ja que és el moment de detecció de necessitats, coneixement de la realitat estudiada, recollida d'informació a través de mètode d'investigació, etc.

El mètode utilitzat per detectar les necessitats ha estat l'observació i pròpia experiència com a professional en recursos residencials del col·lectiu beneficiari i la recerca d'informació. Aquesta informació ha quedat reflectida en el diari de camp del recurs, així com en el full de seguiment tutorial dels joves. Les necessitats específiques detectades per l'equip educatiu s'han debatut i, per tant, recollit en les actes de les reunions. La recollida d'informació extreta m'ha permès fer una avaluació global diagnòstica a petita escala. Cada any, la residència avalua les activitats que realitza i en fa una memòria; les dades d'aquesta memòria també s'han utilitzat en el diagnòstic de necessitats.

Per a realitzar l'avaluació del procés o formativa s'avaluen les sessions i activitats pròpies del projecte. Al llarg d'aquesta avaluació s'ha de tenir en compte què s'avalua, a qui, com i quan, procés que pot ser qualitatiu o quantitatiu. La major part de les unitats didàctiques s'avaluaran mitjançant l'observació de les diferents dinàmiques, l'assistència i participació dels joves en les diferents sessions, els qüestionaris de satisfacció que responen els joves, etc. Alguna activitat serà avaluada a través de la dinàmica d'avaluació o a partir de l'activitat concreta depenent de la finalitat de l'activitat en si.

7.2 Indicadors d'avaluació

Eficàcia: És la proporció en que els objectius que s'havien marcat al projecte s'han assolit i portat a terme. Així doncs, crec que la claredat dels objectius proposats facilitaran valorar si els objectius han sigut eficaços o no. De tota manera, considero que els objectius de totes les activitats estan proposats de manera coordinada per aconseguir assolir-los.

Eficiència: És la correlació entre els valors obtinguts dels resultats i els mitjans utilitzats per tal d'assolir-los. Al projecte que he plantejat crec que estan ben distribuïdes les activitats amb tot el material necessari i els mitjans amb el temps previst per assolir els resultats esperats amb èxit.

Efectivitat: Són els efectes positius i negatius intencionats o no que ha aconseguit el projecte. Es pot portar a terme aquest judici a través de l'avaluació de procés, és molt probable que hi hagin efectes no esperats o sobtats que poden sortir durant el projecte. Per això el professional ha d'estar preparat per a tot tipus d'esdeveniments i ha d'estar capacitat per a buscar una

resposta, adaptar-se a la situació i guiar als joves per a reconduir-la i, així aconseguir complir els objectius.

Pertinença: És la mesura mitjançant la qual esmenta si un projecte és apropiat i respon a les necessitats del col·lectiu escollit. Les activitats del projecte estan destinades a aquest fi però no es pot assegurar respondre a totes les necessitats dels participants que col·laborin amb el projecte.

Suficiència: És el mecanisme de treballar uns objectius comuns i estratègies transversals a tot el projecte. En aquest cas, totes les accions considero que són adequades i suficients per poder assolir els propòsits marcats ja que en cada unitat de programació hi ha un eix transversal que guia tot el projecte.

7.3 Avaluació final

L'avaluació final és la conclusió dels resultats obtinguts durant tot el projecte amb les seves activitats. Per a aquesta raó, per dur-la a terme s'han de contemplar els resultats de les activitats plantejades, que com s'ha dit anteriorment seran avaluats tant pel professional com pels participants per aconseguir un major nombre d'opinions i poder treballar millor de cara al futur.

Un fet important per saber si s'han aconseguit els objectius és saber que tots els participants tinguin més coneixements sobre les temàtiques treballades, posant especial èmfasis en la coneixença i tramitació de la seva documentació, aspectes en relació a la sexualitat, aspectes bàsics en relació a la cultura del nostre territori i sobre la cerca de feina i els documents a presentar especialment el currículum vitae.

Per altra banda, s'han de valorar els resultats dels objectius establerts (els generals i els específics), és a dir, l'eficàcia del projecte. És necessari contemplar la bona estructuració del temps per a cada sessió i els mitjans necessaris, l'eficiència del projecte. Seguidament, valorar si els coneixements de cada sessió s'han adquirit o no, és a dir, l'efectivitat del projecte.

Per avaluar el projecte és necessari l'observació de les rúbriques per part del professional però també del qüestionari destinat als joves. D'aquesta manera es podrà fer un bon estudi del projecte, dels punts forts i febles existents tant en el desenvolupament de les diferents activitats com en el professional.

7.4 Instruments d'avaluació

Una part important per a l'avaluació serà el control d'assistència, ja que se'ls hi comunicarà que és de caràcter obligatori i en cas de que estiguin a la residència s'haurà de valorar en una tutoria si la falta ha estat o no justificada (veure Annex número 1: Control d'assistència).

Un altre instrument que s'utilitzarà al finalitzar cada sessió serà una rúbrica que facilitarà al professional l'avaluació global a partir dels ítems següents: motivació, interès, respecte, coneixement dels joves, adaptació de les dinàmiques, aspectes a destacar i aspectes a millorar. A partir d'aquesta rúbrica el professional podrà avaluar si s'han assolit els objectius de la sessió amb la finalitat de millorar-la pensant en la continuïtat del projecte (veure Annex número 2: Rúbrica d'avaluació).

Algunes activitats tenen avaluació pròpia per part dels usuaris (veure Annex número 4: Avaluació activitat "Aquesta és la nostra història" i Annex número 9: Avaluació activitat "Ampliem les oportunitats laborals". Per avaluar altres activitats es facilitaran als joves preguntes en relació als conceptes que es treballaran (veure Annex 5: Qüestionari conceptes activitat "Endinsem-nos en la nostra realitat"). En aquest cas, els joves respondran abans de realitzar l'activitat i un cop finalitzades les dues sessions que la comprenen, per poder avaluar l'aprenentatge real en relació als conceptes. L'activitat en relació al gènere i sexualitat s'avaluarà també a partir d'una dinàmica (veure Annex número 8: Dinàmica avaluativa activitat "Diferències dins del gènere i la sexualitat") per tal de facilitar la integració dels conceptes i la participació dels joves.

Al finalitzar l'última sessió del projecte, s'entregarà als joves participants un qüestionari sobre el conjunt del projecte i del professional que l'ha portat a terme (veure Annex número 11: Avaluació del projecte). En aquest qüestionari es pregunta quins dubtes els hi queden per a poder millorar aquest projecte.

8. Sostenibilitat

El recurs es va inaugurar a l'agost del 2018, només sis dels usuaris actuals van accedir al recurs quan va obrir. La resta han estat noves incorporacions arran de baixes voluntàries o extincions de la prestació d'habitatge per no complir amb la normativa. És per aquest motiu que es considera que el projecte es pot portar a terme anualment o quan hi hagi un mínim de sis usuaris que no hi hagin participat.

Els conceptes i aspectes concrets a treballar poden adaptar-se en base a l'avaluació realitzada pels usuaris, així com als comentaris i propostes que poden fer a les tutories i a les

assemblees. A més, poden sorgir modificacions en relació als tràmits administratius d'estrangeria i hauran d'incloure's al projecte.

En base als objectius del projecte i tenint en compte que la finalitat d'aquest és facilitar un espai on els joves es puguin expressar de manera lliure alhora que se'ls hi proporcionen un seguit d'eines per a situacions concretes del seu dia a dia considero important que, els joves vegin que d'una aplicació del projecte a una altra s'han tingut en compte les seves aportacions al llarg de les avaluacions de les activitats i del conjunt del projecte. A més, s'hauria d'oferir als joves un espai en la assemblea perquè siguin ells qui expliquin als nous usuaris què és i que es treballa durant les sessions, oferint així un espai de protagonisme on puguin expressar i fer demanda de noves temàtiques i qüestions que poden incloure's a les sessions.

Al adaptar els aspectes i tenint en compte les opinions dels usuaris que ja han participat en el projecte s'espera incrementar la seva participació i motivar als usuaris per tal que tornin a participar del projecte. Ja que, s'entén que alguns joves podrien no estar d'acord en haver de realitzar el projecte més d'una vegada. Així doncs, s'oferirà i recomanarà als joves la participació de manera anual, tot i que serà voluntària. Se'ls hi explicarà que, algunes sessions poden ser de caràcter obligatori, tenint en compte les seves necessitats individuals.

Gran part del material que s'utilitza per al desenvolupament de les activitats poden reutilitzar-se d'un any a l'altre, així doncs, el pressupost s'adaptaria a les necessitats concretes de cada aplicació.

Per tal de fer el projecte sostenible al pas del temps és recomanable formar a l'equip educatiu per tal de que els diferents professionals del equip puguin desenvolupar-lo. Així doncs, es recomana treballar les diverses activitats i temàtiques en reunions d'equip.

9. Conclusions

El fenomen d'arribada de menors estrangers segueix evolucionant i suposant un repte per les nostres administracions. L'atenció que se'ls hi ofereix, els recursos dels que es beneficien i els projectes dels què participen, en canvi segueixen essent els mateixos que anys enrere. Es segueix interposant la condició d'estranger a la d'infant i es fa us d'una llei d'estrangeria antiquada i que no s'adapta a la realitat i necessitats actuals del nostre territori.

Tal i com s'ha expressat al llarg del marc teòric la realitat d'aquests infants en arribar al territori no es correspon amb les expectatives que ells es marquen abans d'emprendre el seu viatge. Ells posen en marxa el seu procés migratori amb unes idees molt clares: aconseguir la documentació que els acrediti i treballar per poder millorar la seva situació personal i familiar.

No són conscients de la importància dels estudis ni de la situació social, política i econòmica del país que els acull. Així com tampoc de la llei d'estrangeria que, en molts casos, els discrimina més que protegeix.

Si una cosa tenen clara els professionals que treballen amb el col·lectiu dels estrangers no acompanyats, tant menors com un cop compleixen la majoria d'edat, és que la situació de protecció d'aquests ha de millorar tant al nostre país com a la resta d'Europa. És important poder crear un projecte migratori i educatiu pensat i dissenyat per ells, valorant i tenint en compte les seves necessitats col·lectives i individuals.

O, si més no, d'acord amb Uría (2010) que es compleixi la obligació legal que tenen les administracions autonòmiques d'assumir la tutela d'aquells menors que es troben desemparats des del moment que són atesos en un centre de protecció al menor. I que, un cop tutelats es presenti la sol·licitud d'autorització de residència.

D'alguna manera es pot considerar que mentre són menors tenen les necessitats bàsiques cobertes i poden viure al territori de manera legal i normalitzada. Tot i així i com s'ha pogut veure al llarg del projecte, segueixen existint certes mancances en les intervencions que es desenvolupen amb ells i els drets amb els que compten per ser menors i alhora estrangers no acompanyats.

El projecte doncs, va destinat a aquells joves que un cop finalitzada la seva institucionalització com a menors obtenen plaça en un projecte d'autonomia. Considero que durant les edats compreses entre el 18 i 21 anys és quan els joves necessiten una atenció més especialitzada i centrada en la seva realitat. En canvi, és durant aquest període quan més desprotegits es senten. Molts d'aquests joves han vist com antics coneguts i amics seus s'han quedat en situació de sensellarisme al complir la majoria d'edat; altres, es troben a un recurs d'emancipació sense acompanyament diari havent d'assumir responsabilitats que desconeixen i que no saben afrontar.

El projecte consta d'un seguit d'activitats per reforçar l'autonomia d'aquests joves i facilitar la seva integració cultural i social, centrant-se amb aspectes concrets i relacionats amb la seva condició d'estranger. Facilitant així que, un cop hagin de desvincular-se del projecte i refer la seva vida sense acompanyament puguin tenir una vida integrada i coneguin els tràmits necessaris per poder mantenir el seu permís de residència i feina. S'ofereix també un espai on els joves puguin expressar que el que ells senten en relació a la seva situació és important i s'escolta.

Les repercussions dels projecte, en la majoria dels casos no es podran veure de manera immediata. Com a professionals podrem observar la relació que tenen amb els iguals i amb

les parelles, en cas que vulguin fer-nos partícips de la seva relació. Podrem veure si s'impliquen en la cerca de cursos i d'ofertes de feina, així com si s'interessen i realitzen els tràmits administratius amb nosaltres.

La realitat però és que ells no seran conscients dels aprenentatges adquirits amb la participació del projecte fins que no es desvinculin i hagin de fer-ne ús de manera autònoma. Es pot considerar doncs que l'impacte real del projecte es podrà valorar a mig i llarg termini.

El poder realitzar un seguiment d'aquests usuaris un cop finalitzat el seu procés al recurs facilitaria el seu futur i reduiria les seves pors envers l'autonomia. Mantenir el contacte amb ells per conèixer la seva situació al cap de tres o cinc anys i saber com recorden el pas per la residència i la participació del projecte facilitaria la avaluació i la coneixença de l'impacte real del projecte. A més, en base a aquestes opinions també es podrà adaptar el projecte i millorar aquells aspectes que els antics usuaris considerin que han estat més útils o que recomanen incloure.

Considero que aquest pot ser un projecte d'inclusió social important amb els joves migrats d'altres països. Destacar que, aquest podria esdevenir un projecte amb gran potencial si estigués acompanyat de mesures legislatives i socials més integradores. Així com facilitadores a nivell administratiu per a aquells joves que han estat sota la tutela de l'estat. És cert que és un aspecte fora del meu abast però arran de la situació viscuda en els darrers anys és quelcom que s'està lluitant i que milloraria la situació dels joves i de la visió que la societat té d'aquest col·lectiu.

Una millora en quant a la legislació i les seves condicions acompanyada d'aquest projecte podrien suposar una mesura preventiva en relació a la situació de sensellarisme, exclusió social i petita delinqüència. Sobretot si les mesures administratives afavorissin que aquells joves que han estat tutelats poguessin obtenir el permís de feina alhora que la residència legal.

10. Bibliografía

ACCEM. (2018). *Menores extranjeros no acompañados (MENA)*. Recuperat a <https://www.accem.es/vulnerables/menores-extranjeros-no-acompanados-mena/>

Adenicat. (2015). *D.G.A.I.A. El sistema de protección a la infancia y adolescencia de Cataluña. ¿Protege o desprotege?* Blog de la asociación para la defensa de los derechos de los niños y las niñas. Recuperat a: <https://adenicatalunya.wordpress.com/2015/04/17/d-g-a-i-a-elsistema-de-proteccion-a-la-infancia-y-adolescencia-de-cataluna-protege-odesprotege/>

Andrés, J., Baselga, C., Fleta, J., Magaña, N., Nuel, R. Y Oliván, G. (1994). Centros de acogida de menores. *Anales Españoles de Pediatría*, 41(2). Recuperat a: http://www.visualcom.es/olivan-pediatra/centros_acogida_menores.pdf

Associació Catalana per la Defensa dels Drets Humans. *Informe sobre la situació dels menors no acompanyats*. Recuperat a: http://ajuntament.barcelona.cat/oficina-nodiscriminacio/sites/default/files/informesobrelasituacidelsmenorsnoacompanyats_635.pdf

Berganza, I. y Setién, M. (2006). Intervención social con menores inmigrantes no acompañados: diversos modelos. *Acciones e investigacions socials*, extra(1). Recuperat a: http://www.unizar.es/centros/eues/html/archivos/temporales/Extra_Ais/Inmigracion/Comunicaciones/Setien.pdf

Bravo, A. y Santos, I. (2010). *Buenas prácticas en la intervención con menores no acompañados*. Recuperat a: http://www.congresofapmi.es/imagenes/auxiliar/Actas_MR_7_3_Buenaspracticass_AB

Bravo, R. (2005). *La situación de menores no acompañados en España*. Trabajo presentado en la Conferencia del Consejo de Europa: Emigración de menores no acompañados – actuar por los intereses de los niños, Málaga. Recuperat a: <http://jcpinto.es.eresmas.com/conferencia%20mena.pdf>

C. Carpallo, S (2018). Radiografía del colectivo LGTBIQ en España y en el mundo. *Yorokobu*. Recuperat a: <https://www.yorokobu.es/lgtbiq/>

Carki Productions. (2017) ¿Qué es la diversidad sexual? Explicación fácil [Vídeo]. Recuperat a: https://www.youtube.com/watch?v=1QbTZYiQ6BA&feature=emb_title

Castedo, A., i Tombesi, C. (2019) Stonewall: los mapas que muestran los países que protegen o criminalizan por orientación sexual (y cuál es la situación en América Latina). *BBC: Mundo* Recuperat a: <https://www.bbc.com/mundo/noticias-internacional-48789796>

CEAR. (2014). *La situación de las personas refugiadas en España*. Madrid: Editorial Catarata.

Centre Jove d'Atenció a les Sexualitats. (2020). *CJAS. Centre Jove d'Atenció a les sexualitats*. Recuperat a: <https://centrejove.org/>

Dirección General de Policía. (2018). *Menores extranjeros*. Recuperat a https://www.policia.es/documentacion/no_comunitarios/menores.html

Daniela Fundació. (2019). Daniela Fundación. Recuperat a: <http://www.fundaciondaniela.org/>

Daniela Fundación. (2019). *Glossario de términos relacionados con la transexualidad*. Recuperat a: <http://www.fundaciondaniela.org/wp-content/uploads/pdf/terminos.pdf>

Federació d'Entitats amb Projectes i Pisos Assistits. (2020). *Guia emancipación. ¿Has estado tutelado/a? ¡No estás solo/a!*. Recuperat a: <http://www.guiaemancipacion.org/catalunya/>

Figueredo, V., García, P., y Sánchez, A. (2017). Estrategias y límites en la inserción socio-laboral con menores extranjeros no acompañados en el marco de los centros de protección: el caso de la provincia de Almería. *InterSciencePlace*, 12(1), 64-85.

Fundació Iniciatives Solidàries (2019). Memòria anual 2018 i Programació 2019: *Residència per joves Llar Aguiló*.

Fundació Iniciatives Solidàries (2020). Memòria anual 2019 i Programació 2020: *Residència per joves Llar Aguiló*.

Generalitat de Catalunya. (2011). *Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)*. Recuperat a: http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/el_sistema_catala_de_proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/direccio_general_datencio_a_la_infancia_i_ladolescencia_dgaia/

Generalitat de Catalunya. (2018). *Àrea de Suport als Joves Tutelats i Extutelats (ASJTET)*. Recuperat a: http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/Area-de-Suport-als-Joves-Tutelats-i-Extutelats-ASJTET/

Generalitat de Catalunya. (2020). *Estudiar en Catalunya*. Recuperat a: <http://queestudiar.gencat.cat/es/estudis/>

Generalitat de Catalunya. (2020). *Sexe Joves*. Recuperat a: <http://sexejoves.gencat.cat/ca/inici/>

Gimeno, C. (2013). Menores que migran solos y sistemas de protección a la infancia. *Zerbitzuan*, 53. Recuperat de:

http://www.zerbitzuan.net/documentos/zerbitzuan/Menores_que_migran_solos_y_sistemas_de_proteccion_a_la_infancia.pdf

Gobierno de España. Ministerio del Interior. *Menores extranjeros*. Recuperat a <http://www.interior.gob.es/web/servicios-al-ciudadano/extranjeria/regimen-general/menores-extranjeros>

González, B. (2020). ¿Qué es el feminismo? Definición y guía para principiantes. *El Periódico. Sociedad*. Recuperat a: <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20200305/feminismo-que-es-definicion-7876808>

Lorenzo, M. (2016). AAC2: El gènere en la mira. Violències de gènere. *Gènere i inclusió social*.

Lorenzo, M. (2017). AAC2: Coneixement institucional el servei de pràctiques.

Lorenzo, M. (2017). Aturem-lo! *Treballem per prevenir l'abús sexual i l'expressió de les emocions*.

Lorenzo, M. (2018). AAC3: Realitat sobre els MENA (adaptació).

Lorenzo, M. (2018). Sistemes de benestar. La transsexualitat.

Loroño Abogados. *Manual del detenido ¿Cuáles son mis derechos y obligaciones ante una detención policial?* Recuperat a: <http://loronoabogados.com/manual-detenido-derechos-obligaciones-detencion-policial/>

Ministerio del Interior. (2015). *Instrucción 12/2015, de la secretaría de estado de seguridad, por la que se aprueba el "protocolo de actuación en las áreas de custodia de detenidos de las fuerzas y cuerpos de la seguridad del estado"*. Recuperat a: https://www.defensordelpueblo.es/wp-content/uploads/2016/03/Instruccion_12_2015.pdf

Oh my Goig. (2017) Oh my goig -E08 -ITS: Infeccions de transmissió sexual[Vídeo]. Recuperat a <https://www.youtube.com/watch?v=9BgixPNxiMw&feature=youtu.be>

Oh my Goig. (2017) Oh my goig – E08- Taller a l'Institut Costa i Llobera- ANTICONCEPTIUS [Vídeo]. Recuperat a: <https://www.youtube.com/watch?v=MvR34vR0Z5s&feature=youtu.be>

Parejo, G. (2018). Los 11 derechos que asisten a los detenidos, según la Ley de Enjuiciamiento Criminal. *Unir Revista*. Recuperat a: <https://www.unir.net/derecho/revista/noticias/los-11-derechos-que-asisten-a-los-detenido-segun-la-ley-de-enjuiciamiento-criminal/549203663171/>

Pujol, J., Torres, H., Àvila, R. (2010). *Aproximació a la situació de l'homofòbia, la lesbofòbia i la transfòbia a Catalunya*. Recuperat a :

[http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/ambits_tem
atics/lgtb/aproximacio/aproximaciohomofobia.pdf](http://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/ambits_tem
atics/lgtb/aproximacio/aproximaciohomofobia.pdf)

Quiroga, V. (2009). Menores Migrantes no Acompañados: Nuevos perfiles, nuevas necesidades. *En la calle*, 14(1). Recuperat a: http://extranjeros.empleo.gob.es/es/redeuropeamigracion/Estudios_monograficos/EMN-ES-2008-II-La_politica_de_Acogida-ES.pdf

Quiroga, V., i Sòria, M. (2010). Els i les menors migrants no acompanyats/des: entre la indiferència i la invisibilitat. *Educació social. Revista d'intervenció socioeducativa*, (45), 13-35. Recuperat a: <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/208579/277785>

Quiroga V., Alonso A., i Sòria M. (2007). *Els menors migrants no acompanyats a Catalunya. Present i futur del fenomen*. Recuperat a: <http://www.siis.net/documentos/ficha/215775.pdf>

Quiroga, V., Alonso, A., i Sòria, M. (2009). *Sueños de bolsillo. Menores Migrantes No Acompañados en España*.

Riberas, G., Vilar, J., Mora, P. (2013). *Elaboració de projectes socials. Disseny i avaluació de les accions socioeducatives*. Barcelona:Claret.

RTVE. (2019). Cuéntame Mujer: la respuesta al machismo del 88 | Lab [Vídeo]. Recuperat a: https://www.youtube.com/watch?v=ifmqFE6XO_Y&t=4s

Secretaria de Estado de Migraciones. (2020). *Instrucción 1/2020 de la secretaría de estado de migraciones por la que se habilita a trabajar a menores extranjeros en edad laboral*. Recuperat a: http://extranjeros.mitramiss.gob.es/es/normativa/nacional/instrucciones_sgje/documentos/2020/report_final_200305_Instruccion_MENAS.pdf

Sida Studi. *Kit del plaer: La sexualitat al descobert*. Recuperat a: <https://kitdelplaer.org/ca/>

SOS Racisme Catalunya. (2020). *El racismo. El glossari antiracista*. Recuperat a: <http://www.sosracisme.org/el-racisme>

Uría, A. M. (2010). Menors no acompanyats a Espanya: L'Administració, amb les seves males pràctiques, continua vulnerant els seus drets com a menors. *Educació Social: revista d'intervenció educativa*, 45, 36-64

